

Philolog.

R
1778

De Lobano Hoffu scripturae
suis accurata in reliquit protellan-
delis. Juraynski in Leacio pro-
larum Polonorum.

34.4.12 ~~Ad~~

• Hierotaj Malinowski

Be 189 a

86

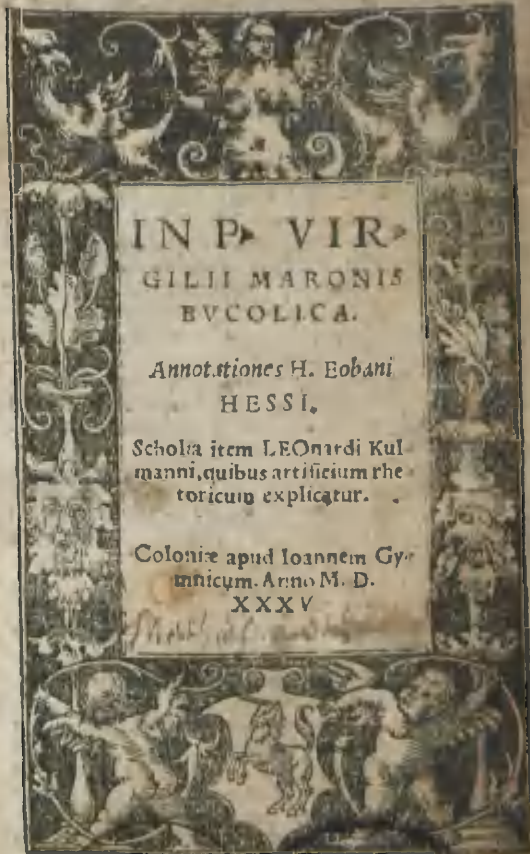
Helius Eobanus Hessus natus, ut dicitur in
pago quodam conventus Hainensis in Thuria
inferiore, et clarus sui temporis poeta. Docuit
bonas literas Erfordiae, Noribergae et Marpur-
gi: mortuus a. 1540. Carmen hoc eius cum
proxime sequenti quod ad puerilem iustitu-
tionem facit exhibet A. Eiberus in Palato
puerili.

4-11A

0274

1523 (0280)

A. D. (1. Hainensis)

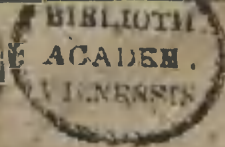
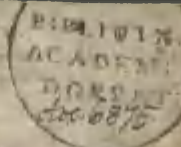

IN P. VIR.
GILII MARONIS
EVCOLICA.

Annotationes H. Eobani
HESSI.

Schola item LEONARDI KUL-
MANNI, quibus artificium rhe-
toricum explicatur.

Colonie apud Ioannem Gy-
mnicum. Anno M. D.
XXXV

S. REVERENDO IN

CHRISTO PATRI, DOMINO

Friderico Nurnbergæ apud Diuum Aegidium Abbati, Eobanus Hessius.

S. D.

ADNOTATIONES in Virgiliū meas, Reuerende pater Friderice, quas exigenti tibi sepe me sum pollicitus æditurū. cum iam transmissurus essem Typographis, cœpi non nihil, ut quod uerum est fatear, sub dubitate mecum ipse, emittere me in uulgus opusculum ininimè ad ostentationem elaboratum, an premerem potius: contentus interim non ita magna uel temporis uel ingenij iactura laborem illum mihi cōstitisse, quia satis uidebam non defuturos, qui non iam laborem hunc insolitum hæctenus mihi quàm subitam quasi naturæ quendam immutationem esse admiratur: in me præsertim, qui tot iam editis libris nullū omnino, nec alia in re nisi scribendis poematis nomen ambierim unquā, nunc subito, quasi ingenij me peniteat, ad scribendas adnotationes animum adiecerim. Verum amicorum tuorū in primis hortatu, statui ingenij potius subire periculum, q̄ uel amicorum iustis fortasse desiderijs, uel si quid bonæ frugis per me offerri possit, studiosæ iuuentuti deesse. Tamen si enim quidam hæc ut dixi, admiraturū sunt, mirabuntur tamen minus, ut opinor, ubi consilij mei rationem propius inspexerint, quod quidem ipsum quem euentum sit habiturū, ut incertus sum, ita haud quaquam magni facio. Rationem certe talem quandam habuit, ut crederem nō minus ex officio me facturum, biennio iam amplius in hac urbe profitemi, si optima poemata iuuentuti huius Scholæ, q̄ possem fideliter interpretatione tradere, quàm si noua ipse atq; etiam, si Dijs placet, non extremè mala scriberem. Et uidebatur, ins præsertim temporibus tā corruptis,

tamq; parum sua bona agnoscentibus, aliquantè præstabilius uetera instaurare, quàm noua condere. Quotus enim nunc quisq; est ita fidelis studiorum præceptor, ut ueterum ac ob id optimorum scriptorum lectione suos assuefaciat, dum oēs certatim nouos libros scribimus, & inutilibus chartis omnia, ac rætum etiam non cloacas opplem⁹, neglectis interim ueris bonarum artium traditionibus, fūco tantum eruditiōis quodam contenti. Itaq; cum id mea nunc professio requirere uidebatur, non puduit me in has ueluti τὰς τῶν λαχάων ἀφαιρήσας, καὶ τὰ παῦτα λιπολογησάσας scribedarum adnotationum descendere, quod cum ante hunc diem fecerim nunquā, & uiderem etiam horum temporum doctissimos uiros Erasum ac Philippum hoc ipsum non sine laude agere, ut æditis talibus quibusdā (quis ignorat uero quanto me felicius?) libellis collabètes undiq; literas quasi fulciant, & ipse persuasus hisce rationibus, cum uelut expeditionis huius Scholasticæ ab Latino poetarū principe Virgilio sumpsissem auspicia, resumpsi in manus ea, quæ biennio iam integro docuerā, atq; in chartas sparsim & ἀσυσχεδίας, uti sit, conieceram, in libellumq; contraxi, & in primis collegi qua potui diligentia locos omnes Theocriti, quos in suo carmine Bucolico Virgilius uel transtulit uel imitatus est, eosq; ut cunq; Latine reddidi. His adieci in quatuor Georgicorum libros adnotationes breues quidem illas, uerum, meo quidē iudicio, studiosæ iuuentuti non omnino inutilis futuras. In quibus ipsis quoque ex Hesiodo ac alijs nonnullis ut cunq; uel suppetebat ingenium, uel permittebat extemporalitas, quædam uerti, sed non nisi quæ ad rem pertinere uisa sunt. Eaq; omnia qualia qualia sunt in hunc quem uides, libellum contracta tuo nomeni, humanissime ac Reuerende pater, inseri ipsi ac dedicari: nō quia te uel eius honoris audidum esse, uel ipsius accessione quicquam gloriæ tibi astrui posse existimem. Sed quia sic & ipse de me priuatim merebaris, & postulat tua in recta studia, eorumq; studiosos singularis humanitas, recta uoluntas, summa fides qui cum & ipse eruditione non uulgari sis, tum eruditos omnes præci-

EPIST. NVNCV.

puerq; nostrum ordinem, qui Scholę præfeci sumus, in
credibili quodam favore præsequaris. Huc accedebat
uidebatur nominis tui dignitas & existimatio huic no-
stro libello non parum autoritatis conciliatura, quod
pes bona sit intellecturos homines nondū omnino de-
ploratam esse literarum causam, ubi tales, hoc est, tui
similes patronos adhuc habere eas uiderint. His rationi-
bus nulli rectius quàm tibi, quicquid est hoc libelli no-
minatim inscribere uel potui uel debui. De quo ita iu-
dices uelim, ut credas tum existimaturū me totam
hanc operam quàm rectissimè collocaſſe, pri-
mum si tibi placuisse, deinde si tuo quo-
que nomini studiosis, non omnino
ingratum fuisse sensero. Vale.

Nurenbergæ, Mensæ Au-
gusto. An.

M. D. XXVIII.

Id ne te lateat candide lector, personas quas
ad fines ueruum tubnexas legis, ad sequentia
carmina referri debere.

IN P. VIRGIL. MARO. BVC.
SCHOLIA LEONARDI KVL

manni, quibus obscuriores loci
explicantur.

RATIO CONScribendorum Bucolicorum hæc
fuit, Post interfectum Cæsarem propter percussores &
Antonij, Augustus ciuilia bella mouit, & uictoria pos-
titus, Cremonensium agros, qui contra eum senserant,
militibus suis dedit, qui cum non sufficerent, etiā Man-
tuanorum iussit distribui, non propter culpam, sed pro-
pter uicinitatem. Perdito igitur agro, potentium fauo-
re emeruit Virgilius, ut agrum suū solus reciperet. Itaq;
ut gratias ageret Augusto, Bucolica conscripsit.

TITVLVS.

Bucolica sunt dicta ἀπὸ τῶν βουκόλων, id est, à bubul-
cis, præcipua enim sunt animalia apud rusticos, boues.
Varia autem huius carminis origo est.

E C L O G A.

Eclogę non ab αἰγίως, id est, capra, sed ἀπὸ τῶ ἐκλό-
γῃ, id est, eligendo dicuntur, significat enim Ecloga quip-
piam insigne, quod nostri syluulam uocant.

C H A R A C T E R.

Humili charactere constat Bucolicum carmen, Nam
rustici qui hic introducunt, simplicitate gaudent, neq;
altum tonat.

G E N V S C A R M I N I S.

Bucolicum carmē constat Heroico uersu, qui melior
in hoc genere, si quartus pes Dactylus fuerit, & oratiōis
partem terminauerit, id quod Theocritus crebrius ob-
seruauit, Virgilius Theocritum imitatus.

E C L O G I S ex more Comicorum per sonę nomen
tituli uice præponitur, sic & Plato in Gorgia et cæt.
quem imitatus Lucianus in Dialogis, sic & Ouidius Nu-
cem.

A iij ARGV-

P. VIRGIL. MARO. BVC.

ARGVMENTVM PRIMAE
ECLOGAE.

In prima Ecloga introducuntur Tityrus & Melibceus. Sub Tityro, persona Virgilij, sub Melibceo alius, cui ager erat ademptus. Itaque Virgilius quoevidentius fortunam suam atq; adeo Caesaris beneficia explicaret, ex diuerso introduxit alium aduersar fortunæ, cui ager erat ademptus, & ipse à patria pulsus.

ECLOGA I. TITYRVS.
MELIBOEVS ET TITYRVS.
Interlocutores.

Tityre, tu patulæ recubans sub tegmine fagi,
Syluestrem tenui Musam meditaris auena.
Nos patriæ fines, & dulcia linquimus arua,
Nos patriam fugimus, tu Tityre lentus in umbra
Formosam resonare doces Amaryllida sylvas. Tit.
O Melibce, Deus nobis hæc oecia fecit.
Nanq; erit ille mihi semper Deus, illius aram
Sæpe tener nostris ab ouilibus imbuct agnus.
Ille meas errare boues, ut cernis, & ipsum
Ludere, quæ uellem, calamo permisit agresti. Mel.
Non equidem inuido, miror magis, undiq; totis
Vsq; adeo turbatur agris, en ipse capellus
Protinus æger ago, hanc etiam uix Tityre duco.
Hic inter densas corylos modò nanq; gemellos,
Spem gregis, ah filice in nuda cõnixa, reliquit.

Tityre

ECLOGA PRIMA.

Tityre tu pa. &c.) Exordium quo captat beneuolentiam à persona Tityri. & genus carminis exprimit. Nos patriæ fines.) *diuinitas* est, & interpretatio adiuncta expolitione. Ille meas errare.) Reddit causam cur sit Cæsarem loco numinis habiturus, beneficiũ subrexiens. Vsq; adeo tur.) Hypopyposis est, & exemplum d sua persona, quo tantarum turbarum uehementiam ostendit.

Amplificatio est ab omine.

Sæpe malum hoc nobis, si mens non leua fuisset,
De caelo tactas memini prædicere quercus.
Sed tamen iste deus qui sit, da Tityre nobis. Ti.
Vrbem, quam dicunt Romam, Melibceæ putau
Stultus ego huic nostræ similem, quò sæpe solemus
Pastores ouium teneros depellere fœtus,
Sic canibus catulos similes, sic matribus hædos
Noram, sic paruis componere magna solebam
Verum hæc tantum alias inter caput extulit urbes,
Quantum lenta solent inter uiburni cupressi. Me.
Et quæ tanta fuit Romam tibi caussa uidendæ? Ti.
Libertas, quæ scra tamen respexit incertem,
Candidior, postquam tonidenti barba cadebat.
Respexit tamen, & longo post tempore uenit.
Postquam nos Amaryllis habet, Galatca reliquit.

Lausurbis Romæ est comparatio.

De caelo tactas.) Tacta quercus agri uastationem, de caelo iram Cæsaris significabat. Vrbem quam di.) Orditur narrationem à loci descriptione, & est longum Hyperbaton.

Sic canibus catu.) Collatio est Bucolica, qua aliquot dissimilitudinis formulas congerit, cuiusmodi scilicet ætudinem Pegaso comparare, & culicem elephantis cõ

A iiii sette

repega.

lomo ho
nini dz
poniũ uel
deus.

ollit su
sitione.
latio.

P. VIRG. MARO. BVC.

terra, id est, minimam maximis. ¶ Libertas, quæ.) Cau-
sa est, quare urbem ipsam adierit. ¶ Respexit in.) Tran-
satio ab eo, qui miseros respicit, & est Archaismos.

obiecti
ni respo-
lit cur id
ecertit.

Namq; (fatebor enim) dum me Galatea tenebat,
Nec spes libertatis erat nec cura peculi.
Quamuis multa meis exiret uictima septis,
Pinguis & ingrata premeretur caseus urbi,
Non unq; grauis ære domū mihi dextra redibat. Me.

proposito
uic.

Mirabar quid mœsta deos Amarylli uocares,
Cui pendere sua patereris in arbore poma,
Tityrus hinc aberat, ipse te Tityre pinus,
Ipsite fontes, ipsa hæc arbusta uocabant, Tit.
Quid facerem, neq; seruitio me exire licebat,

gregia
us & cō
mendatio
uictæ.

Nec tam præsentis alibi cognoscere diuos.
Hic illum uidi iuuenem Melibœe, quotannis
Bis senos cui nostra dies altaria fumant,
Hic mihi responsum primus dedit ille petenti,
Pascite ut antè boues pueri, submittite tauros. Me.

ingratu-
rio.

Fortunate senex, ergo tua rura manebunt,
Et tibi magna satie, quamuis lapis omnia nudus,
Limosq; palus obducatur pascua iunco,
Non insucta graueis tentabunt pabula foetus,
Nec mala uicini pecoris contagia lædent.

Quid facerem, neq; &c.) Modus loquendi eorū quo-
rum consultatio dubia est. ¶ Hic illum uidi.) Nunc ad
interrogata respondit, & est τολύβιδος τε, teste Fabio li-
bro nono. cap. 3. ¶ Et tibi magna.) Pathos à ruris ainc-
nitate.

ECLOGA PRIMA.

nitate. ¶ Nec mala uicini.) Aliquid mali propter uici-
num malum.

Fortunate senex hic inter flumina nota,
Et fontes sacros, frigus captabis opacum.
Hinc tibi, quæ semper uicino ab limite sepes
Hybleis apibus florem depasta salicti,
Sæpe leui somnum suadebit inire susurro,
Hinc alta sub rupetæ canet frondator ad auras.
Nec tamen interea rauca tua cura, palumbes.
Nec gemere æria cessabit turtur ab ulmo. Ti.
Antè leues ergo pascentur in æthere cerui,
Et freta destituent nudos in littore pisces,
Antè pererratis amborum finibus exul,
Aut Ararim Parthus bibet, aut Germania Tygrim,
Quàm nostro illius labatur pectore uultus. Me.
At nos hinc alij sitientes ibimus Afros,
Pars Scythiam, & rapidum Cretæ ueniemus Oaxæ,
Et penitus toto diuisos orbe Britannos.

Descri-
ptio am-
nitatis.

Ab imp-
sibilib;
est grati-
rū actio
ne uideat
ingratu

Sæpe leui som. &c.) τολύβιδος à sono ficti est no-
men. Et familiare poetis est, ea quæ olim fama nobilita-
ta sunt carmine nobilitare, sicut hoc loco Hyblea urbs
apibus nobilitata à Virgilio celebratur. ¶ At nos hinc.)
Contentio. Ex comparatione enim felicitatum Tityri
ad felicitatem Melibœi, atque adeo ab exilio mouet af-
fectus. ¶ Et penitus toto.) Prouerbia. Ad phasim usq;
nauigauit, & ad Herculis usque columnas. Et ad Britan-
nos usque & cætera.

EN unquam patrios longo post tempore fines,

A V Paupe

P. VIRG. MARO. BVC.

*Pauperis & tuguri congestum cespite culmen,
Post aliquot mœa regna uidens mirabor aristas?
Impius hæc tam culta noualia miles habebit?
Barbarus has segetes? en quò discordia ciues
Perduxit miseros? en quis conseuimus agros?
In fere nunc Melœocœ puros, pone ordine uites.
Ite mœa, quondam felix pecus, ite capelle
Non ego uos posthac uiridi proiectus in antro
Dumosa pendere procul de rupe uidebo.
Carmina nulla canam, non me pascente capelle
Florentem cythisum, & salices carpetis amaras. Ti.
Hic tamen hanc mecum poteris requiescere noctem.
Fronde super uiridi sunt nobis mitia poma,
Castanœ molles, & pressi copia lactis.
Et iam summa procul uillarum culmina fumant.
Mâioresq; cadunt altis de montibus umbræ.*

¶ En unquã patrios &c.) Seipsum ahoquitur, quem admodum miseri solent.

¶ Post aliquot.) A fructibus computat annos, & est Metalepsis.

¶ En quo discor.) Exclamatio aduersus ciuile bellum.

¶ En quis cõseui.) Quod cuiusque priuatum est, eius regnum dicitur. Deinde Paræmiarum locus est. Alienâ metis messem, & concordia paruæ res crescunt, discordia maximæ dilabuntur.

¶ Dumosa pend. re.) Auxesis per doloris amplificationem.

¶ Et iam summa.) Periphrasis est occidentis solis, seu noctis aduentantis descriptio.

ANNO

ANNOTAT. EOBANI HESS.

in Bucolica P. Virgilij Maronis.

THEOCRITUS Syracusanus Bucolica carmina scripsit, numero triginta sex, quæ quidem extare non uimus, quæ uel ab ipso, uel, ut quidam uolunt ab interprete Idyllia, id est, parua poemata inscripta sunt. Hunc in scribendo bucolico carmine Virgilius imitatus, numero quidem Eclogarum, sic enim sua hic maluit adpellare pastoralia carmina, longe ab illo abest, quippe quas non nisi decem fecerit. Verum argumento materiæ illi par, & per omnia similis, nisi quod allegorias plerumque miscet, cum contra omnia simpliciter, & sine troporum inuolucris describat Theocritus, qua in re tantum hunc ab illo dissentire scribit Seruius: plerumque tamen sicut quædam ab illo fumere, ut & prorsus alia faciat, & suo usui accomodat, sic, ut quæ ab illo conset simplicissime dicta, ab hoc figuratè, ad aliud quiddam significandum detorqueantur. Obseruatis tamen ubique & pastoralis sermoms simplicitate, & personarum decoro. Plurimas tamen harum Eclogarum Theocriticis similes fecit, nisi quod locis sæpe, sic ipsa rerum necessitate exigente, figuratis, quæ natura ipsius argumenti sit, insperguntur, quæ omnia suis locis indicabuntur.

ARGUMENTVM PRIMAE ECLOGÆ paulo altius repetitum, huiusmodi ferè est.

Post mortem Iulij Cæsaris flagrante toto ferè terrarum orbe bellis ciuilibus cum Augustus deuietis Bruto & Cassio in Thessalia, L. Antonio Triumuirum fratre in Italia ad Perusium, cum à Triumuiratu iam Lepidus excidisset. Sexto Pompeio copis omnibus destituto in Asia: demum & M. Antonio Triumuirato apud Actium Epyri promontorium pace terra marisq; parta, cū miles stipendia & in promissos agros miti flagitaret, nec aliter ipse diutinis bellis exhaustus esset soluendo, agros Cremonensem, qui in partibus fuerant, militibus diuisit, quibus non sufficientibus, Mantuanorum agros adiecit. Non tam quia quicquam illi deliquisset.

IN P. VIRG. MARO. BVC.

deliquissent, sed tantum, quia uicini essent. Inter quos cum & Virgilius agrum suum amisisset, Romam profectus fauore primum Pollionis, deinde Mecœnatis, & aliorum potentum amicorum Augusti, obtinuit, ut agrum suum reciperet, qua de re gratias illi agit hac Ecloga, & per Tityrum personam suam, per Melibœum quæuis Mantuanorum ob amissum agrum dolentem significat. Quoniam uero in huius decem Eclogis Theocritum sequutus est Virgilius, & plurima ex eodem in suis carmen, & aperte & dissimulanter, ubiq; tamen summo artificio transfudit. Idcirco locos maxime à Theocrito sumptos adnotabimus, non scribemus commentarios, nisi quod & quosdam alios ex aliorum commentariis, non tamen uulgares, indicabimus locos.

Tityre tu patulæ.) Ad similitudinẽ principij Theocritici, cœpit à uocatio proptij nominis. Nã ita incipit:

ἀδνη τὴν φιλῶριμα καὶ ἄπιτυ ἀπολε τήνα

ἢ ποτὶ τὰς παλαιὰς μελισσίδισιν, &c. id est,

Aepole dulcis hic est uicina sibilus auræ,

Dulcis & hæc strepitu fontes propè constrata pinus,

Alij tamẽ Latinorum quoq; aliter cœpere, ut T. Calphurnius à periphrafi,

Nondum solis equos decliuis mitigat æstas. &c.

Baptista tamen conterraneus opinor imitatus à uocatio proptij nominis cœpit. Sed & alij Latinorũ uariant, inter quos sunt quos norim, Petrarca, Pontanus, Nemesianus. Ex recentioribus maxime lectu digni uidentur Eclogæ Euricij Cordi, quas decem Luculentiff. carmine descripsit. Ante quem nos quoque anno ætatis nostræ uigesimo secundo, undecim Eclogas scripsimus addidimusq;. Sed nuper recognitas & auctas maxima ex parte: ex undecim Eclogis, tria de uiginti fecimus Idyllia, sic enim nunc inscripsimus, quæ & ipsa propediẽ in manus studiosorum exibunt, famamq; priorũ, ut bona spes est, & diuturna expectatione ac iudicij eruditionisq; accessione longe superabunt. Verum hæc quia presentis instituti non sunt ad Virgilium reuertamur.

Quod

ANNOT. EO BANI HESS.

Quod ad usurpationem propriorum nominum attinet, sciendum est, omnia nomina propria quibus in Bucolico carmine usus est hic Poëta, exceptis paucis Romanis à Theocrito desumpta esse, ut in hac prima Ecloga Tityrus, quo arietem maiorem, alij hircum significari aiunt. Melibœus uero ab eo quod curam gerat bouum, ἢ μίλοι ἐν τῷ βόω. Vnde etiam, κατ' ἀντιστοιχίαν, est uerbum meditaris, Græci enim μελιτω dicunt, id est, curæ sit. Vnde meditor Latini fecerunt, conuerso λ in nostrum d.

2 Formosam resonare doces Amaryl. syl.)

Amarylidis nomen, apud Theocritum celebre est, tum alibi, tum præcipue in Comaste: uerum huius nominis poetam Latinum, quasi quandam ἀλλογενίαν fecisse uolunt quidam, & secretius quiddam significare. Qua in sententia uideo fuisse Angelum Politianum Epitola um libro primo ubi sic scribit. Triplex fuisse nomen ubi Romæ proditur: unũ hoc quod diximus per uulgarum. Alterum quod arcanum fuit, unde amarylida suam quæ amorem proprie significat in Bucolicum carmen poëta detorsit. Tertium, sacrificijs debitum, de quo uocabulum Floralibus impositum &c.

Triplex nomen Romæ.

3 Pars Scythiam & rapidum Cretæ uen. Oaxem.)

Idem Politianus Misc. 37. Seruili super hoc loco opinionem improbat, & tædè lapsus existimat, quod Oaxem fluium accipiat Mesopotamiæ, quem ipse Cretæ Insulæ esse dicit scribere Vibium sequestrum. Inde citat super eadem re uersus Apollonij ex primo Argonau ticoũ, qui sunt.

ἀναΐλος ἰσθμὸς κρηταῖδων οὐς ποτὶ νύμφῃ
ἀρχιδὴν ἀνίστατο ἀνὰ πῶτος ἀμφοτέρωθεν
ἠρῶσεν αἰὶν γαῖης διὰ βίβλου ἑβέλυσσε.

Quos ita licebit uertere, nam ab eo à quo citantur uerbi non sunt.

Dactyli erant Ida a uirum gens incola Cretæ,

Quos nympa Anchiale tellurem Oeaida utraq;

Diæτω complexa specu, genuisse putatur:

Verum

IN P. VIRG. MARO. BVC.

Verū cum in his uer sibus in dictione Oeaxide, longa sit prior syllaba, eo quod diiphthongon habeat: in poeta uero nostro & breuis sit, & sine diiphthongo scribatur ipse Politianus uiderit, quid rationis habeat. Ego certe, ut iudicio doctissimi uiri libenter steterim, ita suspicor etiam subesse rationem aliquam, quæ me subterfugiat.

ARGUMENTVM. LE. K.

Amatorium carmen est, cui Poetæ solent etiam serium quiddam inferere. Videtur enim hæc Ecloga Poetæ querimoniam continere, quod parum gratiosus esset apud Augustum, si quid præterea male conuenit, huic argumento figurandæ fabulæ causa iudicamus appositum esse. Cæterū Cyclopen Theocriti imitatus est in hac Ecloga.

ECLOGA II.
ALEXIS.

FORMOSUM pastor Corydon ardebat Alexin,
Delitias domini, nec quid speraret, habebat.
Tantum inter densas umbrosa cacumina fagos
Assidue ueniebat, ibi hæc incondita solus
Montibus & syluis studio iactabat inani.
O crudelis Alexi, nihil mea carmina curas.
Nil nostri miserere, mori me deniq; cogis.
Nunc etiam pecudes umbras & frigora captant:
Nunc uirides etiam occultant spineta lacertos.
Thestylis & rapido fessis messoribus estu,
Allia serpillumq; herbas contundit olentes.
At mecum raucis, tua dum uestigia lustrò,
Sole sub ardenti resonant arbuta cicadis.

O crusa

pithetō corpore.

Proposio.

Ab aliorū elicitate. Est nā hōs i tēpore. Dōtentio.

ECLOGA ALEXIS.

O crudelis Alexi.) Exclamatio propter animi auriu dmem, simul pathetica oratio amāti accommodata.
Nonne fuit satius trisleis Amaryllidis iras,
Atq; superba pati fastidia, nō me Menalcam?
Quamuis ille niger, quamuis tu candidus esses.
O formose puer nimium ne crede colori:
Alba ligustra cadunt, uiscinia nigra leguntur.
Despectus tibi sum, nec quis sim queris Alexi,
Quam diues pecoris, niuci quam lactis abundans.
Mille meæ siculis errant in montibus agnæ.
Lac mihi non æstate nouum, non frigore desit.
Canto quæ solitus si quando armenta uocabat,
Amphion Dirceus in ætæo Aracyntho.
Nec sum adeo informis, nuper me in littore uidi,
Cum placidum uentis staret mare, non ego Daphnim
Iudice te metuum, si nunquam fallit imago.
O tantum libeat mecum tibi sordida rura,
Atq; humiles habitare casas, & figere ceruos,
Hædorumq; gregem uiridi compellere hibisco.
Mecum una in syluis imitabere Pana canendo.
Nonne fuit satius.) Imprecatio, atque ab effectu uocat iras tristes, quia tristitiam afferunt.
¶ Nec quis sim.) Querimonia perturbati animi.
¶ Quam diues pecoris.) A' tribus se commendat, ut solent amatores. ¶ Mille meæ si.) A' diuitiis.
¶ Amphion Dir.) Vide Horatium in arte poetica.
¶ O tantum libeat.) Exclamatio, qua confutat id quod de eius inopia dici poterat.
¶ Hædorum & gre.) Inuitat ad amonitatem ruris in quo sit Pan.

Pan

Collatio

Ex florib' facit cōp. rationem

Ab arte & scientia.

A pulchritudine corporis.

¶ Mille meæ si, sententia figura est

P. VIRG. MARO. BVC.

Pan primus calamos cera coniungere plures
 Instituit, Pan curat oues, ouiumq; magistros.
 Nec te poeniteat calamo triuisse labellum.
 Hec eadem ut sciret, quid non facieb. Amyntas?
 Est mihi disparibus septem compacta cicutis
 Fistula, Damctas dono mihi quam dedit olim,
 Et dixit moriens, te nunc habet ista secundum.

A difficul
 tate & nu
 mero.

Dixit Damctas, inuidit stultus Amyntas.
 Præterea duo, nec tuta mihi ualle reperti
 Capreoli, sparsis etiam nuuc pellibus albo,
 Bina die siccant ouis ubera: quos tibi seruo.

Jam pridem à me illos abducere Thestylis orat,
 Et faciet, quoniam sordent tibi munera nostra.

Huc ades ò formose puer: tibi lilia plenis
 Ecce ferunt Nymphæ calathis, tibi candida Naks
 Pallentes uiolas & summa papauera carpens,
 Narcissum & florem iungit bene olentis anethi.

Pan primus cala. & Ab honesto atq; adeo ab auto
 re. ¶ Nec te poeniteat. ¶ Notat suos calumniatores, & est
 planè proverbialis uersiculus.

¶ Est mihi di. ¶ Descriptio. & offert munus, quod la
 dat ab aurore. ¶ Et dixit mo. ¶ Cominendat quod hæ
 reditatum sit datum, & quod inuidiam meruit.

¶ Jam pridem à me. ¶ Comendat quod huiusmodi simi
 quod cupiantur.

¶ Huc ades. ¶ Pluribus modis conatur illum allicere
 cum & Nymphæ sibi obsequantur.

A more pi
 etorū trā
 natio.

Tum Casia, atq; alijs intexens suauibus herbis,
 Mollia luteola pingit uacinia caltha.

epit
 cor

Coacerua
 tio.

pro
 io.

Ab
 elic
 et
 tē
 dōt

BVCOLICA ECLO. II. ALEXIS

Ipsē ego cana legam tenera lanugine mala,
 Castaneasq; nuces, mea quas Amaryllis amabat.
 Addam cerea pruna, & honos erit huic quoq; pomo.
 Et uos ò lauri carpam, & te proxima myrte
 Sic posita quoniam suauetis miscetis odores,
 Rusticus es Corydon, nec munera curet Alexis,
 Nec si muneribus certes, concedat Iolas.
 Eheu quid uolui misero mihi, floribus austrum
 Perditus, & liquidis immisi fontibus apros.

ἀπὸ σπόγγου

Parcmig

Quem fugis ah demens? habitarunt Dij quoq; syluas,
 Dardaniusq; Paris, Pallas quas condidit arces
 Ipsa colat, nobis placeant ante omnia syluæ.

καὶ μαῖα

8 Torua leæna lupum sequitur, lupus ipse capellam,
 Florentem cythisum sequitur lasciuia capella,
 Te Corydon ò Alexi, trahit sua queng; uoluptas.

Aspice, aratra iugo referunt suspensa iuueni,
 Et sol crescenteis decedens duplicat umbras,
 Me tamen urit amor. quis enim modus adsit amori?

¶ Sic posita &c. ¶ Ex cōmixtione citantur suaues odo
 res. ¶ Rusticus es Co. ¶ Castigatio est. arguitq; se stultiti
 a. ¶ Eheu quid. ¶ Translationes Bucolicæ, uide Erasmi
 Chilia. ¶ Te Corydon ò. ¶ Epiphonema cum accōmoda
 tione. ¶ Aspice, aratra. ¶ Pathos à rustico instrumento.
 ¶ Me tamen urit. ¶ Ratio ab energia amoris.

9 Ah Corydon Corydon, quæ te dementia cepit?
 Semiputata tibi frondosa uitis in ulmo est.

Quintu aliquid saltem potius, quorum indiget usus,
 B Vmio

Ipse

IN P. VIRG. MARO. BVCO.

Viminibus, molliq; paras detexere iuncos
Inuenies alium, si te hic fastidit Alexis.

¶ Ah Corydon &c.) Anadiplofis Fabio teste, lib. 9. ca.
3. Semiputara tibi.) Duplex adhibet remedium aduersus
amorem. ¶ Viminibus, mol.) Hortatur ad laborem.
res age tutus eris. ¶ Inuenies alium.) Successore nouo
tollitur omnis amans.

IN ECLOGAM SECVNDAM AN
NOTATIONES EOBAN
ni Hesi.

1 Formosum pastor Cor.

SVnt qui dicant sic à Virgilio (quem per Corydo-
nem hoc loco accipimus) ad amaram Alexim, ut à
Socrate amatus sit Alcibiades, ut à Platone ali-
quot ingenui pueri, hoc est, amore casto ac sobrio. nec
enim quicquã turpe suspicari necesse est de Poëta, quem
continentissimum & penè uirginis moribus fuisse le-
gimus. Alii ad dissimilitudinem morum studiorumque
fiectunt argumentum, male cohærentis amicitia, quo-
rum est ERASMVVS, qui hoc argumentum copiose
& eloquenter, ut solet omnia, tractat in eo commenta-
rio, quem de instituendis pueris conscripsit. Alexim uer-
o hunc antea Alexandrum uocatum, quem ab Asinio
Pollione dono acceperit, liberaliter à Virgilio institut-
um fuisse accepimus.

Argumentum factum est ad similitudinem Idyllis tel-
li Theocriti, qui Comastes inscribitur. Ut enim in illo
Aepolus desertum se & spretum ab Amarylli de amicis
multis modis queritur: sic in hac quoque Ecloga Cory-
don indigne fert ab eo se contemni, de quo sit optimi
meritus. Verum, ne hic fuerit aliquis tam ambitiosus
ruditionis, qui uel cum iactura & offensione morum
puerit

ANNOTAT. EOBANI HES.

puerilium, aliquam aliam ueritatem conetur ex hoc lo-
co, sine ulla necessitate eruere, maximopere Erasimum
audiendum cenfeo, qui hunc locum maxime tractat &
caute & utiliter.

2 O crudelis Alexi nihil &c.) Theocritus Idyllion 7.

Ἵχαρις ἔσ', Ἀμαρυλλί, τί μ' οὐκίτι τῶσ' κατ' ἄντρον.
παρὰ μὲν ἡσὶα καλῆς τὴν ἱρωτόλον, ἡρᾶ μὲ μισῆς.

Et paulo post, ἀπαγγεῖλαι μὲ ποιησῶς.

O dilecta Amarylli quid hoc tibi solus in antro
Deferor, & nec prospiciens me nuper amantem.
Blanda uoce uocas. Et paulo post:

Fracto ne mori me gutture coges? Nam per interroga-
tionem erat exprimendum, quod aliter satis commo-
de non potuit. In Græco enim simpliciter est, ἀπαγγεῖλαι
μὲ ποιησῶς, id est, strangulari me facies. Quod & hic sim-
pliciter expressit, mori me denique coges.

3 Nunc uiridis etiam occul.) Locum ex Thaliffis The-
ocriti imitatus est, qui est huiusmodi. εἰδύλ. η.

τῶσ' ἂν τὸ μεταμέριον πῶδας ἰλιεῖς,
ἀνικα δὲ καὶ σαύρη· ἐφ' αἰμασίωσι καθύδα.

Id est, Quo tu in meridie te confers. Quando & iam la-
certus in sepibus iacet. Nos ita:

Tempore quo nunc
Sol medium cæli curru ferit igneus otbein,
Et uirides recubant subter confespa lacerti.

4 Mille meę Siculis.) Sumptus est hic locus ex Idyllio
10 in quo Cyclops amans Galatcã inducitur, sic loquitur.

βοτὰ χίλια βίσκου.

ἢ καὶ τούτων τὸ κράτιστον ἀμελκομένην γάλα τίνω.
τυρὸς δ' οὐ λείπει μ' οὐτ' ἐν εἶρα, οὐτ' ἐν ὀπάρα,
οὐ χειμῶνος ἀκρω. Mihi pascua florent

Mille ouibus, quibus emulsis datur optima lactis
Copia, quæ nullo deficit mihi tempore. Nam cum
Aut æstas uenit, autumnusque, aut bruma nivalis.

In quibus uersibus hoc tantum omissum est, quod in
B η Græco

B η Græco

epit
cor

Pro
io.

Ab
eli
bet
lce
cōi

IN. P. V. M. MANTVANI BV.

Græco dicitur de casto, super quo loco dicit Seruius r
 etius latinum fecisse quàm Græcum, qui caseum dixerit
 non lac: nã caseus, inquit, quia seruius potest, omni tes
 pore haberetur. Dicitur tamen nihilominus & in Græco
 ἀμυγδαλίω γάλα πίνω, quod est, mulgens opo
 mum lac bibo.

Locum igitur hunc melius sic uertimus:
 Mille meas pasco Siculis in montibus agnas,
 Dulcia quas mulgens niuei bibo pocula lactis.
 Caseus haud ullo deficit mihi tempore, non cum
 Aut æstas uenit, aut uentus, aut bruma uialis.

5 Nec sum adeo infor. &c.) Theocritus in Bucolias
 Idyllis VI.

ἡ γὰρ θιν ἐν τῷ ἴδιος ἔχω κακὸν ὡς μιλύοντι.
 ἢ γὰρ πρὸν ἐς πάντων ἐσίβηλε πον. ἢς δὲ γαλάνα.
 καὶ καλὰ μὲν τὰ εἶνεα, καλὰ δ' ἱμῖν ἂ μῆα κέρτα,
 ὡς παρ' ἱμῶν κίριτα κατεφάνητο, τῶν δὲ τ' ἰδούτων
 λιμνιτέραν ἀνγὰν παρῆς ὑπέφανε λίθοιο.

Quod est huiusmodi:

Nec tam sum forma turpis quàm dicor, In unda
 Nuper enim uidi ipse meos de litore uultus,
 Cum nulli flarent tranquilla per æquora uenti.
 Formosæq; genæ fuerant, formosus & ipse
 Vnicus hic oculus, me iudice, deinde uenusti
 Et niuei Pario cerrabant marmore dentes.

Negat quidem Seruius ex mari effigiem ulso pacto
 posse reddi, sed Luctanus alicubi, in marinis opinor dia
 logis, uideatur dicere posse. Rationes tamen habet suas
 Physici cur non possint. Sed hæc curiosiores uiderint.

6 Alba ligustra cadunt uac.) Magnus est error Seruii,
 inquit autor Cornucopiæ, qui uersum illum Maronis
 exponens

Alba ligustra cadunt, uacinia nigra leguntur.
 Ligustrum, inquit, lilium est album, uaciniū uero flos
 nigri coloris, qui Græce Hyacinthus dicitur. Hæc uerba
 Seruii sunt. Idem scriptor ait, arborem hanc alio nomi
 ne uo

ANNOT. BOBANI HES.

ne uocari Cyprum, quod in Cypro insula nascatur, odo
 ris suauitate præitans. Eius lignum aptum esse tesseri
 conficiendis, uocariq; in Italia Ligustrum. Plin. lib. 12.
 cap. 24. non hoc adfirmat quidem, sed de Cypro loquens,
 dicit esse quosdam, qui dicant eam esse arborem Cyprū,
 quæ in Italia uocetur Ligustrum, ex quibus satis patet
 arborem dici ab eodem ligustrum. In eadem sententia
 est & Dioscorides libro. 1. cap. 115. Cuius interpretes Mar
 cellus Virgilius, uir, meo quidem iudicio, multa lectio
 nis, uarietq; eruditionis, fruticem esse dicit uulgarem, &
 tibiq; paratum, non contemnendo argumento ualescere
 nobis quæ abundet, nascitq; in sepibus Maio mense cum
 floret: Autumno autē cum maturescat baccis nigresce
 re. Quæ uerba mihi uidentur ad opinionem Seruii pro
 pius accedere, qui lilium album esse dicit ligustrū. Huc
 adde, quod apud Columellā quoq; in hortis herba est,
 cuius hi uersus sunt.

Extunc ne dispernat opes Corydonis Alexis,
 Fer Calathis uiolam, & nigro permista ligustro
 Balsama &c.

Itaq; uarietibus duorum sum morum, trium non in
 fimorum sententiæ, quem quisq; sequi malit, liberū est.
 De uili certe ac uulgari, seu herbe seu arboris flore, lo
 quutum Virgilium satis constat.

7 Præterea duo nec tuta.) Verbis & re non nihil uar
 iatis à Theocrito totum locum sumpsit, cuius in Cœ
 maste hæc sunt uerba:

ἢ μανθὶ λιυκὰν διδυματοκόον αἶρα φυλάσσω.
 τὰν μὲν καὶ ἂ μέρμνονος ἐριθακίς ἂ μελανόχρους
 αἶνι, καὶ δλωσθὸς ἐπιτύμοι ἰδιαιτρύπτη.

Hoc nos paulo fusius in hunc modum:

Nunc tamē hanc pasco bis fœtam alba inq; capellam,
 Quam tibi iam torres Mermnonis Erithacis ultro
 Filia deposcit nigrum pulcherrima corpus.
 Et certè feret, & quod tantum quærit habebit,
 Quandoquidem tu me multum spe fallis inani

B in Et mi

epit
 coi

Pro
 io.

Ab
 eli
 ei
 te
 di

uci. i. 78y
 αλιωρ. αλ
 ἀ σπότ' ἄν
 γελήνος μα
 ἔρ οἶα τυγ
 αἰος οὐρα
 ἀνδ' ἴμ, ἂ
 ἰπρας π
 εἰ ποῖς γα
 ἰν' ἴμ, ἰδι
 ἰ-ασα δὲ
 ἰ-ασα δὲ
 ἰ-ασα δὲ

ANNOTAT. EOBANI HESS.

Et tibi delicta sunt hæc ludibria nostri.

Non dissimilis admodum & in Cyclope

locus est huiusmodi, *τρίψα δὲ πινυμένα νεβρῶς,*

πῶσας ἀμφοδῶρας, καὶ σαύμινος τίασας ἀρκτων.

ἔλλ' ἀφίκει τὸ πῶτι μὲ καὶ ἴσθι δούλῳ ἔλλασον.

Quod ferè ad uerbum est:

Ter tres atq; duas feras tibi nutritio ceruas,

Quatuor uerfarum catulos. Quin certe mecum

Hos ad me ueniens, nec me minus ipsa tenebis.

8 Florentem Cytisum, ἢ κλίματα fecit, quam figuram Latini gradationem uocant. Est autè locus ex Theocriti Ergatinis:

ἃ αἰεὶ τὸν κύτισον, ὃ λύκος γὰν αἶσα διέκει,

ἃ γίρατος τῶροτρον, ἐξ ὧ δὲ ἴσθι τὴν μεμάνημια.

Capra falax uiridem Cytisum, lupus ille capellam,

Incuruum sequitur grus errabundus aratrum.

Te sequar, in te præcipuo feror ipse furore.

9 Ah Corydon Corydon.) Totus ad finem locus ex Cyclope Theocriti est, cuius uerba sunt:

ὦ κύκλωφ, κύκλωφ, πᾶ τὰς φρίνας ἐκπιπέδοισσι.

ἄκ' ἔθδαν ταλάρωσ πι πλίκουσι, ἔ βαλλὸν ἀμάσας

τοῖς ἀρκεισι φέροις, τάχα κεν πολλὸ μάλλον ἔχης νοῦν.

τὰ γ' παρ' ἐνίσσασ ἀμειλι. &c. Quod est ferè:

O Cyclops Cyclops quæ te dementia caput,

Quam fuerat melius calathos contexere, & altos

Lanigeris ouibus in pabula sternere ramos.

Hanc mulge interea. Porro quo concludit.

10 Inuenies alium.) In eodem loco est,

τὶ τὸν φεύγοντα Διδῶνες,

εὐρήσεις γαλάτειαν ἴσως καὶ καλλιὸν ἄλλαν.

Quid enim se queris fugientem,

Inuenies aliam, quæ sit formosior illa.

Hunc tamen locum in ipso Idyllio sic expressimus,

Quid enim fugientia captas

Gaudia? forte aliam quæ sit formosior illa

Inuc'

P. VIR. MARONIS ECLO. III.

Inuenies Galatean &c.

ARGUMENTVM.

Qui Bucolica scribit, in hoc incumbere debet, ne fimites sint Eclogæ, quod hoc loco uidet præstari à Virgilio, Nam prima habet beneficia Cæsaris in Virgilium collata. Secunda cōquestionem, quod paruin apud Cæsarem sit gratus. Hæc autem lites continet & uita.

ECLOGA TERTIA, PALAEMON.

Menalcas, Damoetas, Palaemon.

Menalcas.

Dic mihi Damoeta cuius pecus, an Melibœi? Da.
Non, uerum Aegonis, nuper mihi tradidit Aegon. Mc.

Infelix ò semper ouis pecus, ipse Nearam

Dum fouet, ac ne me sibi præferat illa, ucretur,

Hic alienus oueis custos bis mulget in hora.

Et succus pecori, & lac subducitur agnis. Da.

¶ Dic mihi Da.) Exordium est amarum, quo eum merenarium esse ostendit, & est exprobratio, ¶ Hic alienus.) Obicit furtum & infidelitatem.

Parcius, ista uiris tamen obijcienda memento.

2 Nouimus & qui te, transuersa tuentibus hircis,

Et quo (sed faciles Nymphæ risere) sacello. Me.

Tum credo, cum me arbustum uidere Myconis,

Atq; mala uites incidere falce nouellas. Da.

Aut hic ad ueteres fagos, cum Daphnidis arcum

Fregisti, & calamos, quæ tu peruerse Menalea:

B iiij

Et

Obicit
bidinem.

P. VIR. MARONIS

Et cum uidiſti puero donata, dolebas.

Et ſi non aliqua nocuiſſes, mortuus eſſes. Me.

Quid domini facient, audent cum talia fures?

3 Non ego te uidi Damonis peſtime caprum

¶ Nouimus & qui &c.) Detraſtio Fabio teſte lib. 9. & eſt Sarcaſmos. ¶ Tum credo.) Aliud obicit crimen, ut ſuum diſſoluat. ¶ Atq; mala ui.) Hoc loco miram habet Emphaſim nouellas. Erat enim capitale uitium incidere uites maxime nouellas, & mala, inquit, falce ex affectu utentis male. ¶ Et ſi non ali.) Duæ ſunt figuræ pro uerbales, quibus intemperantem atq; impotentem rei cuiuſpiam cupiditatem ſignificamus. Vna eſt: Non capit ſomnum, niſi hoc aut illud fecerit. Altera hæc eſt, Et ſi non aliqua nocuiſſes &c. ¶ Non ego te uidi.) Epilexiſ eſt ſiue Epitimiſis, ſit enim eum iurgamus aut coarguimus, Fures clamorem timent, ſignificat enim hoc, cum omnis malefacti conſcientia tum præcipue furti, ut hominem trepidum reddat ac lucifugam.

Excipere inſidijs, multum latrante lyciſca?

Et cum clamarem, quò nunc ſe proripit ille?

Tityre coge pecus, tu poſt carect a iatebas. Da.

4 An mihi cantando uictus non redderet ille,

Quem mea carminibus meruiſſet fiſtula caprum?

epetitio Si neſcis meus ille caper fuit, & mihi Damon

Ipſe fatebatur, ſed reddere poſſe negabat. Me.

5 Cantando tu illum: aut unquam tibi fiſtula cera

Iuncta ſuit: non tu in triuijs indocte ſolebas

Sridenti miſerum ſtipula diſperdere carmen? Da.

6 Vis ergo inter nos, quid poſſit uterq; uiciſſim

Expe

BVCO. ECLOGA IIL

7 Experiamur? ego hanc uitulam, ne forte recuſes,

8 (Bis uenit ad mulſtram, binos alit ubere foetus.) A fertilitate & ætate

Depono, tu dic mecum quo pignore certes. Me.

¶ An mihi can. &c.) Deſenſio eſt, confeſſionē enim præcedit deſenſio, ſimul etiam ἀποφαις uenustum ſchema. ¶ Cantando tu illum.) ἀγαπῶντις, id eſt, indignatio cum eclipſi, ſimul & interrogatio, quæ frequentiffime eſt in ore iratorum, & hic locum habet ὑποφαις figura græca. Mos fuit apud ueteres, ut flebile quiddam cantarent: uſtici in triuijs, idq; in honorem raptæ Proſerpinæ & Cæreris, atq; huc alluſit Virgilius, & in barbaros & in indoctos conuenit hic locus, qui quicquid faciunt, intempeſtiue agunt. ¶ Vis ergo inter.) Occaſio eſt certaminis, & ludus quo Poeta copiam exercet.

9 De grege non auſim quicquam deponere tecum,

Eſt mihi nanq; domi pater, eſt iniuſta nouerca:

Ratio.

Bisq; die numerant ambo pecus, alter & hædos

Verum id, quod multo tuti ipſe fatebere maius,

(Inſanire libet quoniam tibi) pocula ponam

Fagina, celatum diuini opus Alcimedontis

Lenta quibus torno facili ſuper addita uitis,

10 Diffuſos hedera uestit pallente corymbos.

11 In medio duo ſigna, Conon: & quis fuit alter,

Plin. lib. 16 cap 31. Periphraſis.

12 Deſcripſit radio totum qui gentibus orbem,

Tempora quæ meſſor, quæ curuus arator haberet?

13 Nec dum illis labra admoui, ſed condita ſeruo. Da.

14 Et nobis idem Alcimedon duo porula ſecit,

Et molli circum eſt anſas amplexus acantho.

B V Orpheuſq;

P. VIR. MARONIS

aus est
culpture.
Collatio.

Orpheaq; in medio posuit, syluasq; sequentes,
Nec dum illis labra admouit, sed condita seruo
Si ad uitulam spectes, nihil est quod pocula laudes. Me.
Nunquam hodie effugies, ueniam quocunq; uocaris,
Audiat hæc tantum, uel qui uenit, ecce Palamon.
Efficiam posthac ne quenquam uoce laceffas. Da.
Quin age, si quid habes, in me mora non erit ulla,
Nec quenquam fugio, tantum uicine Palamon
Sensibus hæc inuicem est non parua) reponas. Pal.

¶ Est mihi nanque &c.) Epitheton est nouercarum.
Hinc nouercae odium, & est Aleosis seu Iliothera, id est
aliter posita. ¶ Fagina cælatum.) Ab artifice tribuit il-
lis dignitatem. ¶ Diffusos hædera.) Argumentum a ma-
teria & forma. ¶ Orpheaq; in.) Vis eloquentiæ.

Dicite, quandoquidem in molli confedimus herba.

Et nunc omnis ager, nunc omnis parturit arbor,
Nunc frondent syluæ, nunc formosissimus annus

Incipe Damocæta, tu deinde sequere Menalca,

Alternis dicetis, amant alterna Camoene. Da.

15 Ab Ioue principium musæ, 16 Iouis omnia plena.

Ille colit terras, illi mea carmina curæ. Me.

17 Et me Phæbus amat. Phæbo sua semper apud me

Munera sunt, lauri, & suaue rubens hyacinthus. Da.

8 Mala me Galatea petit, lasciuia puella.

Et fugit ad salices, & se cupit ante uideri. Me.

At mihi sese offeri ultro meus ignis Amyntas,

Notior

Petulantia
am repre-
hendit.
Liptotes
est & attē
io.

Propterea per
politio
em.

Docilitas.

Tradu-
tio.

etera ma-
is prouer-
bium est.

Potentio.

BVCOLICA ECLOGA III.

Notior utiam sit canibus non Delia nostris. Da. Similitudo.

19 Parta mea Veneri sunt munera, namq; notauit

ipse locum, aëria quò congefere palumbes. Me.

Quod potui, puero syluestri ex arbore lecta

20 Aurea mala decem misi, cras altera mittam. Da.

O quoties, & quæ nobis Galatea locuta est?

21 Partem aliquam uenti diuini referatis ad aures. Me. Ad deorum aurem peruenit.

¶ Nec quenquam fu. & c.) Beneuolentiam conciliat a

uicinitate. ¶ Et nunc om.) Descriptio temporis quo &

delitiæ sunt in agris. ¶ Alternis di.) Nihil incundum,

nisi quod uarietas commendat, & est adgressus ex Ara-

to petitus. Munera sunt lauri.) Hoc loco alludit Virgi-

lius ad fabulam quæ est de Apolline, Ouid lib. 1. Meta.

Quid prodest quod me ipse uento non spernis Amyn Liptote?

Si dum tu sectaris apros, ego retia seruo? (ta. Da. Petitio.

Phyllida mitte mihi, meus est natalis Iola;

22 Cum faciã uitula pro frugibus, ipse uenito. Me.

Phyllida amo ante alias, nam me discedere stuit.

Et longum formose uale, uale inquit Iola. Da. Duplicatio.

23 Triste lupus stabulis, maturis frugibus imbres,

Arboribus uenti, nobis Amyntidis iræ. Me.

Dulce satis humor, depulsis arbutus hædis,

Lenta salix foeto pecori, mihi solus Amyntas. Da.

Pollio amat nostram, quamuis sit rustica, musam.

Plerides uitulam lectori pascite uestro. Me.

Pollio & ipse facit noua carmina: pascite taurum,

Iam cornu petat, & pedibus qui spargat arenam. Da. Ab arate & habundine corporis.

Qui

P. VIR. MARONIS

Qui te Pollio amat, ueniat, quo te quoque gaudet:
Mella fluant illi, ferat & rubus asper amomum. ME.

Qui * Bauium non odit, amet tua carmina Meui,
¶ Triste lupus stabu.) Paradiastole, & secundum alios
figura est per Eclogam nominum. ¶ Pollio amat no.)
Pollioni blanditur patrono, quem historiarum & Tra-
gædiarum scriptorẽ fuisse Horatius testatur. ¶ lam cor
nu pe.) Aries cornibus lasciuens. prouerbium est. ¶ Qui
Bauium.) ἀστασμός, uide Parcæmiam, cui ista arri dent
meis ne gaudeat, sunt & hæc duo prouerbia: lungere uul
pes & mulgere hircos, de re palam absurda, de hac urba
nitate uide Quintilianum lib. 6.

Atque idem iungat uulpeis, & mulgeat hircos. Da.

Qui legitis flores, & humi nascentia fraga,

Frigidus o pueri fugite hinc, latet anguis in herba.

Me. Parcite oues nimium procedere: non bene ripæ

Creditur, ipse aries etiam nunc uellera siccet. Da.

Tityre pascentes à flumine reijce capellas,

24 Ipse, ubi tempus erit, omneis in fonte lauabo. Me.

Cogite oueis pueri, si lac præcepit æstus,

Vt nuper, frustra præssabimus ubera palmis. Da.

Eheu quàm pingui macer est mihi taurus in cruo?

Idem amor exitiũ est pecori, pecorisq; magistro. Me.

25 His certe neq; amor causa est, uix ofibus hærent:

Nescio quis teneros oculus mihi fascinat agnos. Da.

Dic, quibus in terris (& eris mihi magnus Apollo)

Treis pateat cæli spaciũ non amplius ulnas. Me.

Dic, quibus in terris inscripti nomina regum

Nascentur

BUCOLICA ECLOGA III.

Nascantur flores, & Phyllida solus habeto. Pa.

Non nostrum inter uos tantas componere lites,

Et uitula tu dignus, & hic, & quisquis amores

Aut metuet dulcis, aut experietur amarus.

Claudite iam riuos pueri, sat prata biberunt.

¶ Eheu quàm pingui &c.) Causam inaciei dicit, & sic per
transitum ostendit suum pecus esse pulchrum. ¶ Dic qui
bus inter.) Relicto certamine proponunt anigmata.

ANNOTATIONES EOBANI HES.
IN ECLOGAM TERTIAM.

¶ Dic mihi Dametra.) Ad uerbum sumptus à Theocri
ti Nomeo, qui & ipse sic incipit:

εἶπε μοι ὁ κορύδων τίνος αἰ βότρυς φιλάνδα,
οὐκ ἀλλ' αἶγρον, βόσκων δὲ μοι αὐτὸς ἴδων.

Dic precor o Corydon cutium pecus fan ne Philonda.
Non, uerum Aegonis, pascedum tradidit Aegon.

¶ Nouimus & qui te transuerfa tuen. hircis.) Quin-
til. lib. 11. cap. 2. loquens de figuris uerborum, quæ per
detraktionem fiunt, citat hunc locum, dicens: similem il
lis figuratis esse, in quibus deceter uerbum aliquod pu
doris gratia subtrahitur. Negat tamen recte à ποσὶ ποσὶ
dici posse, quam reticentiam interpretantur. Nam eam
præcedenti capite, figuram sententiarum facit. Locus
est autem ex Hodæporis Theocriti, obscærus quidem
intellectu, sed uerbis multo quàm ille Græcus uerecun
dior. Nam hic pudoris gratia res turpis nõ nominatur,
illic manifeste obicitur.

¶ Non ego te uidi Damonis pes.) Theocriti in Hodæ
poris hi uersus sunt:

οὐκ ἀπὸ τὰς κρῆνας σίη' ἀμνίδες, οὐκ ἴσασιν
τὸν μὲν τὰν σύγγα πρῶτον κλέψαντα κομάταν,

Non à fonte mex fugitis, quem nunc tenet, agnæ
Furatus nuper nostram Syringa Cometas?

¶ An mihi cantando.) Quintil. lib. 9. cap. 2. inter ua
rios

Judicium.

Allegoria

Dictus
uit hic
poeta
Marcus
Bauius,
qui ut in
restatur
Eusebius
in Cappa
docia
obijt.

πρὸς φη

τὰς

IN P. V. M. MANTVANI BV.

rios modos figuratarum interrogationum & hunc po-
nit, cum scilicet confessionem præcedit defensio, ut apud
Virgilium, inquit, in Bucolicis dicenti, Non ego te uidi
Damonis pessime caprum Excipere insidius, occurritur,
An mihi cantando uictus non redderet ille?

5 Cantando tu illum? Theocritus in Hódæporis.

τὸν ποῖα σὺριγγα, τὴ γὰρ ποῖα δῶλε σὺδάρη
ἐκτάω σὺριγγα, τὴ δ' οὐκ ἔτι σὺν κορυδαίνῃ

ἐρηπίοι καλὰ μακρὸν αὐλὸν ποσπύδεν' ἔχοντι:

Quam Syringa mihi memoras dic serue Sybarta?

An tibi qua caneres fuit unquam fistula? Verum

Cur tibi cum calamo sit fistula facta palustri

Non satis est inifero Coridona lacescere cantu?

6 Vis ergo inter nos? Theocritus in Bucoliasticis Idyl. 8.

Χρυσίδης δ' ἄν' ἐσιδῶν, χρυσίδης καὶ ἀβίτου ἀθλοῦ, Quod est.

Vis igitur certamen obire & ponere pignus?

7 Ego hanc uitulam ne. Ibidem Theocritus.

μόχον ἐγὼ θησῶ, τὴ δὲ βίς ἰσημάτορα ἄμνον,

Hunc ego depono uitulum, tu mollibus agnum

Velleribus similem pulchre deponere parenti.

8 Bis uenit ad mulctram. Sumptum est ex Thyrsidis

hoc est, Idyl. 1. Theoc.

ἄγα τί τοι δωσῶ διδυματοῖον ἐς τρεῖς ἀμίλλαι

ἢ δὴ ἔχουσ' ἐρίφως ποταμίλξεταίς δὴ πύλλαις;

Hanc tibi dono

Capram quæ duplici partu fecunda quotannis,

Et licet emulso binos alat ubere fetus

Bis tamen uberibus mulctram lactantibus implet;

9 De grege non aufim. Theocritus Idyl. 3. bucoliaisticis.

οὐ θησῶ ποῖα ἄμνον, ἐπεὶ χαλιπὸς θ' ὁ πατήρ με

χ' ἂ μάτηρ, τὰ δὲ μάλ' αὖ ποδῶσπερα πάντ' ἀριθμῶντι,

Quod est Latine:

De grege non aufim quicquid in deponere tecum,

Nam mihi difficilis pater est, & prouida mater,

Solis ad occasum numero pecus omne recensent.

10 Diffusos hedera. Ex primo Idyllio Theocriti totū

hoc de poculo sumptum est, Nam & ille de hedera sic.

τῷ πῶ

ANNOTATIONES EOBANI HESS.

ὄψ' ποῖα μὴ χεῖλη μαρτυρεῖται ὑφ' οὐ κιαὸς

κιαὸς ἐπὶ χεῖρῶν κικονισμένη. &c. Nos ita

Teretes qui circumfuderit oras

Extantem folijs hederae flauo Helioclyso

Distinctam, quam serpit Helix latissima circum &c.

11 Necdum illis labra admoui. Ex eodem Idyllio est,

ubi sic habetur.

οὐδ' ἂν τί ποτ' ἔχ' αἰμὼν θῆγεν, ἀλλ' ἐπὶ καται

ἔχ'ραντορ &c.

Quod est,

Necdum illi labra admoui, nec pocula quædam

Hæc mea sint tetigi, sed tantum condita seruo

Immaculata quidem &c.

12 In medio duo signa. Nō ut opinatur Seruius Cono-

nem illum præclarum Atheniensium Ducem, sed insignem

illum Mathematicum qui sub Ptolemæo uixit, de quo

est apud Catullum in elegia Callimachi ab eodē uersa,

Omnia q magni dispexit sydera mūdi &c. Et paulo post

Idem me ille Conon cælesti numine uidit

E Beronicæo uertice Cæsariem.

Memnisse autem conuenit raro fieri, ut rusticis & pa-

storibus sermo tribuatur de Philosophis, alioqui ma-

gnis rebus, quas illi non intelligant. Itaque ut decorum

Personarum seruetur, fieri hæc ferè semper cum qua-

dam excusatione, igitur adiecit.

13 Et quis fuit alter. Eudoxum, inquit Seruius, aut

Ptolemæum, aut Aratum significat, suum igitur deco-

rum pastori tribuit, qui cum uix unum nomen expresse-

rit, alterum non inuenerit &c.

14 Et nobis idē Alci. Irrisio est ex iteratione, nō enim

laudat pocula, sed ut si ad uitulam conferantur, uisilia

existimentur. Quam figuram sumpsit, opinor, à Theocri-

to, apud quē Idyllio octauo, cū dicat Menalcas de positu-

rum se pignus fistulæ nouem uocis, respondet Daphnis,

omnia ferè quæ ille dixerat iterando, se quoque habere ta-

ntem fistulam, ac per omnia similem, ut & hic Damocetas

de poculis. Rem enim hic mutauit tantum. (Idyl. 17.)

15 Ab Ioue principi. Theocritus in Encomio Ptolemæi

ἐκ δὴ οὗ

IN P. VIRGILII MARONIS BV

ἢ διὸς ἀρχόμενα, ἢ διὰ λήγει μείσα

Quod ad uerbum est:

Ab Ioue suscipite inq; Iouem concludite Musæ

Sumptum est autem hoc principium ab Arato quod Phænomena sua sic orditur. Hinc & Statius, Ab Ioue principium magno deducit Aratus. Quod uero dicit,

16 Iouis omnia plena.) Catholica est sententia, quam ipse in sexto Aeneidos fufius exequitur illo loco,

Principio cælum & terras camposq; liquentes Spiritus intus alit & c. Cuius loci interpretationem uide apud Macrobi. super Hom. lib. 1. capite 14. Lucretius quoque idem dixit

Iuppiter est quodcunq; uides, quocunq; moueris.

17 Et me Phœbus amat.) Theocritus in Hódæporis

ἔ, γάρ μ' ὁ πῶλλον φίλιον μίγα, ἢ καλὸν αὐτῷ κριὸν ἰσὺ βόσκει, τὰ δὲ κάρνια κρεῖ, δὲ ἐφέροια.

Et me Phœbus amat multum, Phœbo mihi pinguis Pascitur hic aries, dum Carne sacra propinquant.

18 Malo me Galatæa.) Ibidem Theocritus:

βάλλα κ, μάλοισι τὸν αἰπολὸν ἀ κλιάρια

τὰ ἄγρια παρελῶντα, κρεῖ, ἀδύ τι ποσπυλιάσσει.

Malis me Clearista petit, dum fortè capellas Propello, & suauis dulci canit ore susurros.

19. Parta meæ Veneri sunt mun.) Ibidem Theocritus

μῆγα μὲν δάσω τὰ παρτίνω ἀπτικά φάσαν,

ἔν τας ἀρκίους καθελῶν, τίνην γὰρ ἐφίσει.

Ipse meæ dominæ dabo munera grata palumbum Ex hac Iunipero rapiens, nam confidet illis.

20. Aurea mala decem.) Theocritus in Comaste,

ἦνί δὲ τοι δέκα μάλα φέρω τινῶσι καθελῶν

ἔμ' ἰελίω καθελῶν τῷ κ, αὐριον ἄλλα τοι οἶσῶ.

En uero hæc tibi mala decem tua munera, porto Arboribus decerpta illis quibus ipsa uolebas, Altera crās dabimus.

Partem

ANNOTATIONES EOBANI HESS.

21 Partem aliquam uenti diuin ref.) Theocritus in Thalyfīs.

κρεῖ, (αὐτῷ) ἔθρονον ἀγρια φάμα & c.

Coheret uero cum eo quod præcedit, & est,

Me quoq; Musæ

Multa quidem docuere, altri iam cognita fama Ante thronum Iouis & c.

22 Cum faciam uitula pro frugib.) Macro. Sat. li. 3. c. 2.

inter multa quibus locum hunc exponit, hoc etiam addit, Vitulam Deam uocatam fuisse, quæ præsit lætitiæ.

Vnde quidam, inquit, nomen eius animaduersum putant, quod potens sit uitæ tolerare. Inde huic Deæ pro frugibus sacra fieri dicuntur, quia frugibus uita humana tolerat. Vnde hoc esse animaduertimus quod ait Virg.

Cum faciam Vitula pro frugibus ipse uenito, ut uitula dixerit pro uitulatione, quod nomen sacrificij est.

Meminerimus tamen sic legendum, Cum faciam uitula pro frugibus ipse uenito, id est, cum faciā rem diuinam, non oue, non capra, sed uitula: tanquam dicat, cum uitulam pro frugibus sacrificauero, quod ait: cum uitula rem diuinam fecero.

23 Triste lupus.) Simile est apud Theocritum Idyl. 8.

δένδρῳσι μὲν χειμῶν φοβερὸν, κακὸν ὑδάσι δ' αὐχμῶσι,

ὄρνισιν δ' ὑσσολαγῆ, ἀγροτέροις δὲ λίνῃ.

Arboribus mala pestis hyems, incommoda terræ Ariditas ceruis retia, fuscus aui.

Nam hoc in loco Græcus Poëta usus est Elegiaco carmine. Quod nos quoq; imitantes, ut oportuit, non omnino uerbum uerbo reddidimus, contenti sensum explicasse.

24 Ipse ubi tempus erit.) Theocritus in Hódæporis:

ἀγρια ἐμαὶ θαρσαῖτι κερουχίδες, αὐριον ὑμῶσι

πάσαις τῶν λουσῶ σθαρίτιδος ἔνδοθι κρέαντας.

Cornigeræ nunc ergo meæ sperate capellæ Cras ego uos omnes Sybaritidis amne lauabo Fontis & c.

25 Vix ossibus hærent.) Theocritus in Nomco:

C

τίνης

P. V. M. MANTVANI

τῆνας μὲν λίθοι τὰς πόρτιοι ἀντὰ λίθηται
 τ' αἰτία, μὴ πρὸς τὸ στίχεται ὡσπερ ὁ τ' ἐπιθεῖ
 Illius ipsa quidem superant uix ossa iuuentæ
 Nunquid ut æstiuæ rorem sub sole Cicadæ
 Aërium gelidas depascitur illa per herbas?
 Fascinare autem uerbum quod priore uersu ponitur,
 à Græco est βασανίζω, hoc est, inuidere, ut autor est Gell.
 li. noctium att. 16. cap. 12. quoniam ex inuidia quempiam
 fascinemus, id est, præstringamus oculos, hoc enim ferè
 fascinare est. In qua sententia est & Petrus Mosellanus,
 hunc locum Gellianus explicans, uir ut in uita olim sum
 ma mihi coniunctus amicitia, sic nunc quoq; omni ho
 norificentissimæ recordationis officio ac pietate profes
 quendus, & ut ne quid priuatis adfectibus indulgeam,
 quantum eo uiro amisso recta studia, hoc tempore ma
 xime periclitantia, præsidium amiserint, & docti om
 nes sentiunt, & superuacaneum est queri, quando quere
 his talium rerum, adeo nihil proficitur, ut etiam ingrat
 æ sint. Sed ut redeam eò, unde digressus sum, non uide
 tur id significatum huic loco conuenire, sed potius id
 esse fascinare, spiritu quodam noxio ex oculis alienis in
 corpus eius qui fascinetur penetrante, ipsumque male
 affici, & ceu morbo quodam consumi, ac tabescere, &
 hoc est quod dicit. Oculus mihi fascinat agnos. & cæte.
 De qua re longior esse non uolui, quòd sciam eam rem
 ab alijs multis etiam commentarijs traditam. Vide in
 fra, Dum rore cicadæ &c.

ARGUMENTVM.

Afinius Pollio ductor Germanici exercitus, qui cum
 post Salonas Dalmatiz ciuitatē meruisset lauream, de
 inde & adeptus fuisset consulatum, eodem anno filium
 suscepit, cui nunc Virgilius scribit Genethliacon, & mi
 ro artificio transiulit Poeta argumentum à Pollionis
 filio ad laudem temporum seu imperij Augusti, quo im
 perante, planè rediret aurum quoddam seculum, dum
 scilicet

BUCOLICA ECLOGA IIII.

scilicet quiescerent à bellis, undiq; omnia florere opti
 maq; artes, & honos esset ingenis plurimum possent &
 apud principem & in re publica, qui optimi erant.

ECLOGA QVARTA,
 POLLIO.

Sicelides Musæ paulo maiora canamus:
 Non omnes arbusa iuuant, humilesq; myricæ,
 Sic animus syluas, syluæ sint consule dignæ.
 Vltima Cumei uenit iam carminis ætas.
 Magnus ab integro seclorum nascitur ordo.
 Iam redit & uirgo, redeunt Saturnia regna.
 Iam noua progenies cælo demittitur alto.
 Tu modo nascenti puero, quo ferrea primum

¶ Sicelides musæ & c.) Deprecatur errorem, si sublimi
 us quàm pastoris res requirit, canat, & à bucolica humi
 litate Musas inuocat. ¶ Magnus ab inte.) Temporum
 felicitas ad imperatoris laudem pertinet.

Desinet, ac toto surget gens aurea mundo.
 Casta fauce Lucina, tuus iam regnat Apollo.
 Teq; adeo decus hoc æui, te consule inibit
 Pollio, & incipient magni procedere menses.
 Te duce, si qua manent sceleris uestigia nostri,
 Irrita perpetua soluent formidine terras.
 Ille deum uitam accipiet, diuisq; uidebit
 Permixtos heroas, & ipse uidebitur illis
 Pacatumq; reget patrijs uirtutibus orbem.

C ij At

Inuocatio
 cum pro
 positione

Ad cam
 na Sibyllæ
 alludit.

disposita

Condu
 ctio.

P. VIR. MARONIS

erit ser
 uone ad
 uerum. Errantes hederas passim cum baccare telus,
 Illusio ad
 ureum se
 ulum. Mixtaq; ridenti colocasia fundet acantho.
 Ipsæ lacte domum referent distenta capellæ
 Vbera, nec magnos metuent armenta leones.
 Ipsa tibi blandos fundent cunabula flores.
 Occidet & serpens, & fallax herba ueneni
 Occidet, Assyrium uulgo nascetur umomum.
 Adulescen
 tia. At simul heroum laudes, & facta parentis
 iam legere, & quæ sit poteris cognoscere uirtus,
 Molli paulatim flauescet campus arista,
 Incultisq; rubens pendebit sentibus uua.
 Et duræ quercus sudabunt roscida mella.
 Pauca tamen suberunt prisca uestigia fraudis,
 Quæ tentare Tethym ratibus, quæ cingere muris
 Quæ terare Tethym. Specialia pro generalibus ponit.
 Oppida, quæ tubeant telluri insindere sulcos.
 Alter erit tum Tiphys, & altera quæ uehat Argò
 Delectos heroas: erunt etiam altera bella.
 Atq; iterum ad Troiam magnus mittetur Achilles.
 uuentus. Hinc ubi iam firmata uirum te fecerit ætas,
 Cedet & ipse mari uector, nec nautica pinus
 Mutabit merces: omnis feret omnia tellus.
 opia. Non rastros patietur humus, non uinea falcem,
 Robustus quoq; iam tauris iuga soluet arator.

Nec

BVCO. ECLOGA IIII.

Nec uarios discet mentiri lana colores.
 Ipse sed in pratis aries iam suaue rubenti
 Murice, iam croceo mutabit uelleræ luto.
 Sponte sua sandyx pascentis uestiet agnos.
 Talia secla suis dixerunt currite susis
 Concordes stabili fatorum numine Parcæ.
 Aggredere ò magnos (aderit iam tempus) honores
 Chara deum soboles, magnum Iouis incrementum
 Aspice conuexo nutantem pondere mundum,
 Terrasq; tractusq; maris, cœlumq; profundum
 Aspice uenturo letentur ut omnia seculo.
 O mihi tam longæ maneat pars ultima uitæ,
 Spiritus & quantum sat erit tua dicere facta:
 Non me carminibus uincet neo Thracius Orpheus,
 Nec Linus: huic mater quamuis, atq; huic pater adsit,
 Orphri Calliopea, Lino formosus Apollo.
 Pan etiam Arcadia mecum si iudice certet,
 Pan etiam Arcadia dicat se iudice uictum.
 Incipe parue puer risu cognoscere matrem.
 Matri longa decem tulerunt fastidia menses.
 2 Incipe parue puer, qui non risere parentes,
 Nec deus hunc mensa, dea nec dignata cubili est.

INECLOGAM QVARTAM

Annotationes Eobani Hessi.

Hypallag.

Perorati

Exhorta
 tio ad Au
 gustum.
 A toto ad
 partes.

Exclama
 tio.

Ab exer
 plis ampli
 ficat. & i
 exagger
 tio.

αλονδ. i.
 retracti
 uel imp
 catio

C iij Sicelis

ANNOT. EOBANI HESS.

7 Sicelides Musæ paulo maiora canamus.

Huius Eclogæ argumentum tale ferè est. Asinius Pollio, orator insignis, & sub Augusto dux Germanici exercitus, post captas à se in Dalmatia Salonas urbem, cum triumphasset ad Consulatum est euectus, paulopost filium genuit, quem à captis Salonis, satis arroganti, ut tum ferebant mores, appellatione, Salontinum nominauit. Huic recens nato in gratiam patris, cum potens apud Augustum esset, & cum primis Poetæ ingenium admiraretur, foueretq;, Genethliacon decantat hac Ecloga, quæ ex magna parte est allegorica: quod ipsum tamen apud hunc poetam in hoc quidem carmine, nec passim nec nusquam fieri obseruandum est, simulq; Augusti, Pollionis, & pueri Salontini laudationes continet. In cuius prima parte hoc obseruandum est, quod quæ de aduentu & natiuitate Christi, Sybillæ quædam maxime Cumæ prædixerant, ut Augustinus, Lactantius, Eusebius, & cæteri meminere, Poeta eius Theologiæ ignarus, felicitati imperij Augusti adscribit. Primo igitur argumenti grauitatem excusat, quod eo paulo sublimiori hic uti coactus sit, quæ permittat pastoralium sermonum simplicitas. Cum id minime uideat fecisse Theocritum, quem imitatur, qui tamen si & ipse quoq; laudes sortium uirorum celebrat, simpliciter tamen & sine omni figura perpetuo id agit. Quod cum huic nostro haud quaquam propter argumenti, cui seruire coactus est, sublimitatem permitteretur, hanc Eclogam sicut alias quoq; duas summa cum modestia, metuens scilicet ne parum rusticæ uiderentur, honesta confessione præniunit dicens, Sicelides Musæ &c.

Multa præterea fuerant in hac commentarios scripturo adnotanda circa uoces, figuras & sententias, quod quia nequaquam instituimus, & tantum polliciti sumus locos Theocriticos, & quosdam etiam & à doctis obseruatos & obseruari dignos indicare, adiciam eum qui in fine est huius Eclogæ.

Incipe

P. VIR. MARONIS BV. ECLO. V.

Incipe parue puer &c.) Nota est Seruij in hunc locum fabulosa expositio. Quintilianus certe libro 9. ca. 3 sic exponit, Ex illis qui nõ risere, nec hunc dignatus Deum nec dignata Dea, ut nõero plurali singularis figurare subiungatur. Quid uero significet Deum dignari mensa, & Deam cubili aliquem, Politianus docet, per deum Genium, per Deam Iunonem intelligendam esse, probans aliquot exemplis: nam singuli Genij singulaq; Iunones singulis hominibus attribuantur, Genio mensa, Iunoni cubile seu lectus conuenit, habes apud Politianum Misc. Cent. LXXXIX.

ARGUMENTVM.

Poeta desit mortem Iulij Cæsaris tribus & uiginti uulneribus in senatu à Bruto & Cassio confossi, idq; sub persona Daphnidis, quem fingit Theocritus deseri à Thyrside pastore, hunc imitatus est Virgilius in hac Ecloga.

ECLOGA QVINTA, DAPHNIS

Menalcas, Mopsus.

Cur non Mopse, boni quoniam cõuenimus ambo,
 Tu calamos inflare leuicis, ego dicere uersus,
 Hic corylis mistas inter confedimus ulmos? Mo.
 Tu maior: tibi me est æquum parère Menalca.
 Sive sub incertas Zephyris motantibus umbras,
 Sive anuro potius succedimus, aspice ut antrum
 Syluestris raris sparsit * labrusca racemis. Me.

Montibus in nostris solus tibi certet Amyntas. Mo.
 ¶ Tu calamos inflare.) Figura est per præpositionem quasi in calamos. ¶ Tu maior.) Ab ætate atq; adeo ab æq.
 * Vsu huc feminino genere, qui genere neutro plurali numero dixit in Culice: Deniq; uirgultis sparsit labrusca racemis.

Commen-
 datio an-
 tri.

C isth Quid

P. VIR. MARONIS

i arrogat
es.
Argumen
ta cantile-
narum.
Vide Iu-
venum.

Quid, si idem certet Phœbū superare canendo? Me.
 Incipe Mopsē prior, si quos aut Phyllidis ignēs,
 Aut Alconis habes laudes, aut iurgia * Codri.
 Incipe, pascenteis seruabit Tit yrus hœdos. Mo.
 2 Imò hæc in uiridi nuper quæ cortice fagi
 Carmina descripsi, & modulans alterna notauī,
 Experiar: tu deinde iubeto certet Amyntas. Me.
 Lenta salix quantum pallenti cedit oliuæ,
 Puniceis humilis quantum saliuca rosetis,
 Iudicio nostro tantum tibi cedit Amyntas.
 Sed tu desine plura puer, successimus antro. Mo.
 3 Extinctum nymphæ crudeli funere Daphnim
 Flebant, uos Coryli testes, & flumina nymphis,
 Cum complexa sui corpus miserabile nati,
 Atq; deos, atq; astra uocat crudelia mater.
 Non ulli pastos illis egere diebus
 4 Frigida Daphni boues ad flumina, nulla neq; amnē
 Libauit quadrupes, nec graminis attigit herbam.
 Daphni tuum pœnos etiam ingemuisse leones
Gesta. 5 Interitum, montesq; feri, syluæq; loquuntur.
 Daphnis & Armenias curru subiungere tigres
 Instituit: Daphnis thyasos inducere Baccho,
 Et folijs lentas intexere mollibus hastas.
Compara
tionē Bu
colicæ. 6 Vitis ut arboribus decori est, ut uitibus uuæ,
 Vt gregibus tauri, segetes ut pinguibus aruis,

Tu deo

BVCOLI. ECLOGA V.

Tu decus omne tuis, postquàm te sata tulerunt,
 Ipsa Pales agros, atq; ipse reliquit Apollo.
 Grandia sepe quibus mandauimus ordea sulcis,
 Infelix lolium, & steriles dominantur auenæ.
 Pro molli uiola, pro purpureo narcisso,
 Carduus, & spinis surgit * paliurus acutis.
 Spargite humum folijs, inducite fontibus umbras
 Pastores: mandat fieri sibi talia Daphnis.
 Et tumultum facite, & tumulto superaddite carmen,
 Daphnis ego in syluis, hinc usq; ad sydera notus,
 Formosi pecoris custos, formosior ipse. Me.
 7 Tale tuum carmen nobis diuine poëta,
 Quale sopor fessis in gramine, quale per æstum
 Dulcis aquæ saliente sitim restinguere riuo.
 Nec calamis solum æquiparas, sed uoce magistrum.
 8 Fortunatè puer, tu nunc eris alter ab illo.
 Nos tamen hæc quocunq; modo tibi nostra uicissim
 Dicemus, Daphnimq; tuum tollemus ad astra,
 Daphni ad astra feremus, amauit nos quoq; Daphnis.
 An quicquam nobis tali sit munere maius? (Mo.)
 Et puer ipse fuit cantari dignus, & ista
 Iam pridem Stimichon laudauit carmina nobis. Me.
 Candidus insuetum miratur limen olympi,
 Sub pedibusq; uidet nubes, & sydera Daphnis.
 Ergo alacris syluas, & cætera rura uoluptas,

Copia.
 * Seruius
 herbam.
 Theo. fr
 ticè. Plin
 arborem
 esse dicunt

Epitaphi
 Daphni-
 dis.
 Compar-
 tio.

Condupli-
 catio.
 Publici
 honores.

Clausula

C V Panaq;

P. VIRG. MARO, BVCO.

Panaq; pastoresq; tenet, Dryadesq; puellas.
¶ Tale tuum car.) Commendatio carminis. ¶ Impre-
dem Stim.) Ad extenuationem hæc laus refertur.

Nec lupus insidias pecori, nec retia ceruis
Vlla dolum meditantur: amat bonus ocia Daphnis.

Repetitio

Ipsi lætitia uoces ad sydera iactant
Inonsi montes: ipse iam carmina rupes,

πρωϊμικ
inuocatio

Ipsa sonant arbusta, deus deus ille Menalca.
Sis bonus ò felixq; tuis. en quattuor aras:

Ecce duas tibi Daphni, duoq; altaria Phæbo.

9 Pocula bina nouo spumantia lacte quotannis,
Craterasq; duos statuam tibi pinguis oliui:

10 Et multo in primis hilarans conuiuia Baccho.

Ante focum, si frigus erit: si messis, in umbra.

Vina nouum fundam calathis aruisia nectar.

Cantabunt mihi Damætas, & Lyctius Aegon.

Saltanteis satyros imitabitur Alphefibæus.

Hæc tibi semper crunt, & cum solennia uota

11 Reddemus Nymphis, & cum lustrabimus agros.

Dum iuga montis aper, fluuios dum piscis amabit,

12 Dumq; thymo pascentur apes, dum rore cicadæ,

Semper honos, nomenq; tuum, laudesq; manebunt.

Vt Baccho, Cereriq; tibi sic uota quotannis

13 Agricole facient, damnabis tu quoq; uotis. Mo.

Que tibi, que tali reddam pro carmine dona?

Ipsa

ANNOTAT. EOBANI HESS.

¶ Ipsa sonant ar. &c.) Congeminatio facit uehemen-
tem affirmationē. ¶ Hæc tibi semper.) Peroratio à tem-
pore, à circumstantiis, à necessariis, aliis sæpe ab impos-
sibilitibus.

Nam neq; me tantum uenientis sibilus austru,
Nec percussa iuuant fluctu tam littora, nec quæ
Saxosas inter decurrunt flumina ualles. Me.

Hæc te nos fragili donabimus ante cicuta.
Hæc nos, formosum Corydon ardebat Alexin:
Hæc cadem docuit, Cuium pecus, an Melibœi? Mo.

At tu sume pedum, quod me cum sæpe rogaret,
Non tulit Antigenes: & erat tum dignus amari,
Formosum paribus nodis, atq; ære Menalca.

Compara-
tiones Bu-
colicæ,

Commen-
datio.

Remunero-
ratio.

IN ECLOGAM QUINTAM

Annotationes Eobani Hes.

1. Cur non Mopse boni quoniam con-

DVo amici pastores hac Ecloga introducuntur,
alternatim laudantes, cedentesq;: qua ex re oc-
casionem captat Poëta scribendi Ephitaphion,
quod omnino ἀλλυγορίως accipiendum est. uel Iulio Ce-
sari pauloante quam hæc scriberet Romæ in senatu in-
terfecto, quod ipsius argumenti materia satis uidetur
indicare: uel Quintilio cognato suo, ut ait Seruius, cuius
mortem immoderate lugebat, qua de re elegans est
carmen Horatii primo Odarum: uel fratri Flacco, cuius
immaturum obitum sub nomine Daphnidis deplorat.
In quam sententiam cxtat illud peruulgatum, uerum
ἐπιλόγιον.

Tristia fata tui dum fies in Daphnide Flacci
Docte Maro, fratrem Dñs immortalibus æquas.
Verm

ANNOT. EOBANI HES.

Verum in re dubia parū refert quam quisq; sequatur
opinione, hoc maxime loco, qui citra omnem iacturā
uel ueritatis rei, uel sententiæ carminis potest uenire in
contentionem. Meam tamen sententiam, si quis requi-
rat, eam esse sciat quæ illis assentia tur, qui Iul. Cæs. po-
tius quā quemuis alium hic intelligendū existimant.
Nam & crudeli funere interemptum dicit, & Armenias
tigres curru iunxisse, hoc est, Liberi patris sacra insti-
tuisse Cæsar dicitur, & ἀπεθίωσεν facit, & diuinos illi ho-
mores decernit, quæ omnia satis constat de Cæsare dici
uerius, quā de alto quouis posse.

2 Imo hæc in uiridi.) Theocritus in Thalyssis.

ὄρι φιλῶς εἶποι ἀρίσται

τοῦτ' ὅ,τι πρᾶν ἔν' ὄρει δ' μελιδόριον ἤσπινάσσα,
Cognosce igitur si forte placebunt
Carmina, quæ patri iam dudum in monte coëgi.

Virgilium imitatus est T. Calphurnius sic,

Sed quæ nam sacra descripta est pagina fago,
Quam modo nescio quis properanti falce notauit.

3 Extinctum Nymphæ.) Ex primo Theocriti immu-
tato nonnihil argumento sumptus est locus, sed uariè
tamen etiam ex alijs mistus. Nam quod ait,
ἴππῳ quo hic est uersus:

ἢ μὲν δειλῶ αἰετῆ, ἢ οὐκ εἶτι λῶντι νέμισθα.

Nempe satis miseræ, namq; ultra pascere nolunt.

Quod ipsum alibi copiosius uertimus, sic:

Nempe satis miseræ, desyderio illius ægræ

Gramina non carpunt, nec pabula nota requirunt.

4 Daphni tuum pænos etiā.) Theocritus in Thyrsidæ.

ἴκνον μὲν θῶες, τῖνον λυκοῖ ἀρύσαντο,

εἴκνον χ' ἀλδρημοῖο λέων ἀνέκλαυσι θανόντα.

Illum omnes fleuere feræ, fleuere lupiq;

Pantheræq;, nec illius impia flentes

Funera syluestres ignorauerunt leones.

5 Vitis ut arboribus.) Theocritus Idyl. 8.

IN. P. V. M. MANTVANI BV.

τᾶ Ἀρπὶ τὰ βαλάνοι κῆσμε τὰ μάλλι μᾶλα

τὰ βῆτ' ἂ' ἂ' μὸχο. ἔθ' βωκόλω κι βόεις ἔντ'.

Hicibus glandes, pomo sunt poma decori,

Taurorum uiculi, pastorum gloria tauri.

7 Tale tuum carmen nobis.) Theocritus in Thyrsidæ,

seu Idyl. 1.

ἔλιον δ' ποιμᾶν δ' τὸν μίλθ' ἢ ἂ' κατὰ χῆς

τῶν ἀπὸ τᾶς πύργος καταλύεται ἰφθίμ' ἔστω.

Tale tuum carmen nostræ iucundius auris,

Quam quæ præcipitans alta de rupe suau

Murmurat unda sono.

8 Nec calamis solum æquip.) Videtur de Theocritæ

dicere ac seipso, quasi se futurum ab eo secundum.

9 Pocula bina nouo spum.) Theocritus in Hodæro,

σασῶ δ' κρητῆρα μίκαν λυκοῖο γάλακτ'.

τῶν ἐνέμφως σασῶ δ' κρητῆρα ἄλλοις εἰαίω.

Ipse nouem statuas magnum cratera etiam

Lacte redundantem niueo, iuxtaq; reponam

Mox alium prædulci olei liquamine plenum.

Et mox.

σασῶ δ' ὀκτὸ μῶν γαυλοῖς ἔθ' πανὶ γάλακτι.

ἔκτ' δ' ἑκατῆρας μελίτ' ἔθ' πλῆκ' ἐχούσισι.

In ipso Idyllio à nobis uerbo sic, Bis quatuor inde

Constituam stycas magno libamina Pani

Lacte mero plenas, totidem plenas redolenti

Melle scyphos, plenumq; fauorum nec tar habentes.

10 Et multo in primis.) Totus hic locus est apud The-

ocritum in Thalyssis, hoc est, Idyl. 7.

ἔν' πηλεαπκῶν οἶνον ἀπὸ κρητῆρος ἀφύξω,

τᾶρ πύρι κικλιμένος, κύαμον δ' ἐπὶ πύρι φροβῶ.

χ' ἂ' σιβάς ἐσθῆται πινυσαμένα, ἐς ἣν πᾶχυν

ἠνύξ' ατ', ἀσφοδῆλω τὲ πολυενάμπτω τὲ θινλίω

ἠνύξ' ατ' ὀκτὸ μῶν μαλακῶς μεμνημένος ἀσείανκτος

ὄκτ' αἰθιν κυλικῶσι κρητῆρα χ' ἄλλοις ἰφθίμων.

τὰ Ἀρπὶ

ἔθ' αἰθιν

P. VIR. MARONIS

αὐλοσύντη ἢ μὴ Δύο πρὸ μιν εἰς ἄλλο, ἀχάρωντος
 ἢ δὲ λυκωπίρας &c. Quod nos ita totum ipsum Idyllion
 uertentes expressimus.

Inde hæc uina bibam pateris Preleatica plenis
 Ante focum residens, aliquis mihi grata fabarum
 Segmina de focis calido torrebunt in igne.
 Lectus erit uero uarijs densissimus herbis
 Cnysa & Asphodeloq; reflexibilisq; Selino.
 Molliter ipse bibam chari memor Ageanactis,
 Euacuans plenus toto crateras Iaccho,
 Donec in allapsis immergam fecibus ora.
 Pastores duo cantabunt, quorum hic sit Acharnan
 Ille Lycopetes.

11 ¶ Et cum lustrabimus agros.) Macrobius ex 3. Satuf
 naliu cap. 5. hæc sunt uerba: Ambarualis hostia est, ut
 ait Festus Pomp. quæ rei diuinæ causa circum arua ducit
 tur ab his, qui pro frugibus faciunt, huius artificij men-
 tionem habet Virg. in Bucolicis, ubi de Apotheosi Dapli-
 nidis loquitur. Hæc tibi semper erunt & cum s. u. Red-
 Nymph. & cum lustr. agros. Vbi lustrare significat circui-
 re: hinc enim uidelicet & nomen hostiæ acquisitum, ab
 ambiendis aruis. Sed & in Georgicon lib. 1. Terq; nouas
 circum felix eat hostia fruges.

12 Damnabis tu quoq; uotis.) Idem Macrobius eodem
 libro cap. 11. citans illum locum ex 5. Aeneid. Vobis læ-
 tus ego hoc candentem in littore taurum Constituum
 ante aras uoti reus &c. Reus, inquit, uoti uocatur, qui
 suscepto uoto se numinibus obligat. Damnatus autem,
 qui promissa uota iam soluit.

13 ¶ Dum rore Cicadæ.) Rore pasci cicadas adnotatum
 supra est ex Theocriti Nomeo ibi, Vix ossibus hærent,
 μη πρῶτως στίβεται ὡσπερ ὁ τῆλε:

Nunquid rorem depascitur ut Cicada?
 Hic addendum quod Plinius nat. hist. libro. 11. cap. 26.
 quiddam illis aculeatum ait esse in pectore, quo rorem
 sambant, & excitatæ, inquit, cum subuolant, humorem
 reddunt, quod solum argumentum est rore easdē uesci.
 Argu

BUCOLICA ECLO. VI.

ARGUMENTVM.

Hæc Ecloga scripta est in honorem Vari, ceterum con-
 tinet executionem festæ Epicureæ, quam didicerat Vir-
 gilius unâ cum Varo à Sirone, sub cuius persona Sile-
 num inducit. Porro insignem locum habes in hac Eclo-
 ga, descriptionem Silent, Epicurei & uoluptuarii uite,
 cuius omnis ratio in comotationibus, somno, amoris-
 bus & cantu consistebat, de hoc Sileno plura Diodorius
 Siculus in 5. narrat, tradens hunc Bacchi studiorum for-
 matorem fuisse.

* Inscriptio huius Eclogæ in Romano codice ad hunc
 modum habet, Faunorum, Satyrorum & Syllanorum
 delectatio.

ECLOGA VI. SILENVS.

PRIMA Siracusio dignata est ludere uersu
 Nostra, nec erubuit syluas habitare Thalia.

Cum canerem reges, & prælia, Cynthia aurem
 2. Vellit, & admonuit; pastorem Tityre, pingues
 ¶ Cum canerem reges. &c.) Pars attentionis, aurem
 uellere prouerbum est.

Pascere oportet oues, deductum dicere carmen,
 Nunc ego (nanq; super tibi erunt qui dicere laudes
 * Vire tuas cupiant, & tristia condere bella)

Agrestem tenui meditabor arundine musam.
 Non iniussa cano, si quis tamen hæc quoq; si quis
 Captus amore leget, te nostræ vire myricæ,
 Te nemus omne canet: nec Phœbo gratior ulla est,
 Quam sibi quæ Vari præscripsit pagina nomen.

Pergite Pierides, Chromis & Mana sylus in antro
 Silenum pueri somno uidere iacentem,

ἀποσπερδ.
 * Vatum
 hunc pu-
 tant eun-
 dem fuisse
 quem Hor-
 rarius, Va-
 rium ap-
 pellat.
 Attentionis
 pars.
 Inuocatio

Infla

P. VIR. MARONIS

gura p
ccusati
iam.

Inflatum hesternò uenas, ut semper, Iaccho,
Serta procul tantum capiti delapsa iacebant:
Et grauis attrita pendebat cantharus ansa.
Aggressi (nam sæpe senex spe carminis ambos
Luserat) inijsiunt ipsis ex uincula fertis.

πεκλιθαι
id est, re
gressio.

Addit se sociam, timidisq; superuenit Aegle,
Aegle Naiadum pulcherrima: tamq; uidenti
Sanguineis fr̄ontem moris, & tempora pingit.
Ille dolum ridens, quò uincula nectitis? inquit.
Soluite me pueri, satis est potuisse uideri.

Non iniussa &c.) Obiectionem diluit, & se insinuat.
(Et grauis attri.) Cantharus libero patri tribuitur, si-
cut Cyphus Herculi, Carchesiu Ioui. (Aegle Naiadū.)
Aegle, id est splendor, ideo addit pulcherrimam Nym-
pham, ut plenam festam Epicureorū exequatur. (San-
guineis fron.) Vide prouerbium, Os sublinire.
Carmina quæ uultis cognoscite, carmina uobis,

Minatur
stuprum.

Hæc aliud mercedis crit. simul incipit ipse.

Tum uero in numerum Faunosq; ferasq; uideres
Ludere, tum rigidas motare cacumina quercus.
Nec tantum phoëbo gaudet Parnassia rupes:

Similitu-
do.

Nec tantum Rhodope miratur, & Ismarus Orphed,
Quantum omnis mundus gaudet cantante Sileno.

πελοσύνδ
τορ.

Allusio
ad chaos.

Namq; canebat, uti magnum per inane coacta
Semina, terrarumq; animæq; marisq; fuissent,
Et liquidi simul ignis: ut his exordia primis
Omnia, & ipse tener mundi concreuerit orbis.

TUM

BVCOLI. ECLOGA VI.

Tum durare solum, & discludere Nerea ponto
Cœperit, & rerum paulatim sumere formas.
Iamq; nouum terræ stupeant lucessere solem,
Altius atq; cadant summotis nubibus imbres.
Incipiant syluæ cum primum surgere, cumq;
Rara per ignotos errant animalia montes.

(Huic aliud merce.) Obserua hoc loco castitatem poë-
tæ, nam his uerbis interminatur sese uiciaturum nym-
pham. (Et liquidi simul.) Allusio ad opinionem Epicu-
ri, qui duo ponebat pricipia, Corpus & inane, omne
enim quod est, aut continet aut continetur. Corpus uo-
luit esse & ὁμοῦς, id est, quasdā minutissimas partes, quæ
sectionem non recipiunt. Inane uero esse uoluit spaciū,
in quo sunt ἀτομοί. Ex his quatuor elementa creati uo-
lunt, ignem, aërem, aquam & terram.

Hinc lapides Pyrrhæ iactos Saturnia regna,
Caucasæsq; refert uolucres, furtumq; Promethæi.
His adiungit Hylam, nautæ quo fonte relictum
Clamassent, ut littus Hyla Hyla omne sonaret.

Et fortunatam, si nunquam armenta fuissent,
Pasiphaën niuei solatur amore iuueni.
Ah uirgo infelix, quæ te dementia cepit?
Prætidēs implerunt falsis mugitibus agros,
At non tam turpes pecudum tamen ulla secuta est
Concubitus, quamuis collo timuisset aratrum,
Et sæpe in leui quæsisset cornua fronte.
Ah uirgo infelix, tu nunc in montibus erras,
Ille latus niueum molli fultus hiacintho

Hypoty-
pofis.

D ilice

IN P. VIR. MARONIS BVCO.

dicturum pollicetur: & quoniam ille Epicureus fuit, ut ait Seruius, ideo existimât & Epicuræam sectam in hac Ecloga expressam: quod Silenum Bacchi nutriciû & pedagogum, deum ebrium & semper temulêtum, quasi uo lupratis potandi symbolum inducit: duos uero Satyros quos in Venerem procliues & salacissimos credidit anti quitas, quibus & eo nomine Nympham adicit formo sam & lasciuâ, significat enim ἀκλῆ splendore, cui deus bene potus minatur stuprum; præterea & Satyros canē di studiosos fuisse scimus, ideoq; illis carmen promittit, ut nihil hic omnino desit, quod bestialē illam uolupta tem relinquat imperfectam: quâuis & canendi uoluptas si sola & sine reliquis lenocinijs adhibeatur, iure o ptimo possit honestissima dici. Reliqua quę ab eo de rerum primordijs & mundi ortu canuntur, de sententia Epicureorū sunt in uacuo atomos, id est, insecabilia cor puscula insuentes mundum constituisse, quod & Demo critus affirmat. Qua de re quâ sint uarię ac diuersę Phi losophorum opiniones, haud quāq; præsentis instituti est disserere, quandoquidē nec commentarios, sed adno tationes tantum scribimus. Illud itaque non dissimulan dum, quod in quibusdam exemplaribus sic legitur. Nec tantum Rhodope miratur & Ismarus Orphea. Quantum omnis mundus gaudet cantante Sileno. Vbi ultimum uersum supposititium esse, & ab impudente quopiam plagiario adiectum, uel id satis argumenti est, quod nomen Silenus nupsiam, quod sciam, apud ido neos saltem prima breui reperiatur, uerū ut apud hunc semper longa. Præterea nec quicquam Virgilianę ueng χῆς τῆς φῆδος redolet hic uersiculus. Nec sententiam im pedit, quod relatiuum quātum non est adiectum antee denti aduerbio rātum Cum illud & intelligi possit com mode, & inueniatur hoc sine illo sæpe positū, ut in pro xima Ecloga:

Nam neq; me tantum uenientis sibilus austri &c.

2 Cynthius aurcm.) Videto Eras. in Prouerbio, Au rem uellere.

Ut licet

ANNOTAT. EOANI HES.

3 Ut litus Hyla.) Idyllion Theocriti 13. quod inscribitur Hylas, hanc fabulam amissi et à Nymphis rapti Hylę continet, quod breuiter hic attigit.

4 Tum canit Hesperidū.) Et hic breuiter attigit, quod apud Theoc. in Comaste, seu Amaryl. paulo latius indi catur his uerbis:

ἰππωμένος ὄκα δὴ τὰν παρθέων ἠθέλε γάμαι,
μᾶλ' ἐν χερσὶν ἰλῶν, δρομον ἄνυν, ἀδ' ἀταλάντα
ὡς ἴδεν ὡς ἐμᾶν ὡς ἐς βαθὺν ἄλλαι' ἔρωτα,

Quod est Latine,

Et sanè Hippomenes Atalantę captus amore
Mala ferens manibus calida decurrit arena,
Quem iugo interea rapido præuertere cursu,
Ut uidit peritq; profundumq; hausit amorem.

5 Tum canit errantem.) In Bucolico carmine inaxi me tres amicos apud Aug. potentes celebrauit, Pollio nem, Varum & Gallum, quem hic Poëtam fuisse dicit, atq; id muneris à Musis ipsi non secus, ac H. siodum ac cepisse, cuius amores ultima Ecloga celebrat. Hic est il le Gallus, cuius & Plinius in Epistolis mētionem facit, scribitq; legisse se libros eius de comparatione eloquen tię patris Pollionis, huius enim filius hic Gallus fuit & Ciceronis, in quibus ausus sit patrem eloquentia Cice roni prætulisse, de quo & ipsius uersus sunt:

Cum libros Galli legerem, quibus ille parcenti
Ausus de Cicerone daret palmamq; decusq;
Lascium inueni lusum Ciceronis &c.

Contra quem in defensionem Ciceronis scripsit Clau dius Imp. Extat locus Ep. lib. 7. plura de hoc Gallo di centur Ecloga ultimā.

ARGUMENTVM.

Exemplum copię hic nobis exhibet Poëta, perinde ac in tertia Ecloga fecit. Insuper cōtentionem duorum pastorum habet Corydonis & Thyrsidis.

ECLOGA SEPTIMA. MELIBOEVS

Corydon. Thyrsis.

D in Forte

P. VIRG. MARONIS

Exordii
quo præ-
iudit cer-
tamim.

Forte sub arguta confederat ilice Daphnis,
Compulerant que greges Corydon & Thyrsis
in unum:

Thyrsis oues, Corydon distentas lacte capellas.

2 Ambo florentes et atibus, Arcades ambo,

Et cantare pares, & respondere parati.

Huc mihi, dum teneras descendo à frigore myrtos,

Vir gregis ipse caper decurrerat, atq; ego Daphni

Aspicio: ille ubi me contra uidet, ocius inquit,

Huc ades o Melibœe, caper tibi saluus, & hædi,

Et siquid cessare potes, requiesce sub umbra.

Huc ipsi potum uenient per prata iuueni.

Hic utridis tenera prætexit arundine ripas

3 Mintius, cę: sacra resonant examina quereu.

Quid facerē: neq; ego Alcippē, nec Phyllida habebā,

4 Compulerant (q; gre.) Distributio, festiua traductio.

5 Ambo florentes.) Ab inanimato ad animatum meta-

phora. 6 Vir gregis.) Acyrologia in dictione Vir.

Depulsos à lacte domi quæ clauderet agnos,

Et certamen erat Corydon cum Thyrside magnum.

Posthabui tamen illorum mea serua ludo.

Alternis igitur contendere uersibus ambo

Cœpere, alternos musæ meminisse uolebant.

Hos Corydon, illos referebat in ordine Thyrsis, Co.

Nymphæ noster amor Libethrides, aut mihi carmen.

Quale meo Codro, concedite: proxima Phœbi

Versis

BVCOLI. ECLOGA VII.

Versibus ille facit: aut si non possumus omnes,

Hic arguta sacra pendebit fistula pinu. Thy.

Pastores hedera crescentem ornate poetam

Arcades, inuidia rumpantur ut ilia Codro.

Aut si ultra placitum laudarit, baccare frontem

Cingite, ne uati noceat mala lingua futuro. Co.

Setosi caput hoc apri tibi Delia paruus,

Et ramosa Mycon uiuacis cornua cerui.

Si proprium hoc fuerit, leui de marmore tota

Puniceo stabis suras euincta cothurno. Thy.

Sinum lactis, & hæc te liba Priape quotannis

Expectare sat est: custos es pauperis horti.

Nunc te marmoreum pro tempore fecimus, at tu

Si foetura gregem suppleuerit, aureus esto. Cor.

Nerine Galatea thymo mihi dulcior hyblæ,

Candidior cygnis, hedera formosior alba.

7 Puniceo stabis &c.) Proverbium est, Versatilius co-

thurno. 8 Nerine Gala.) Dulce pathos amoris.

Cum primum pasti repetent præsepia tauri,

Si quis tui Corydonis habet te cura, uenito. Thy.

Immo ego Sardois uidear tibi amarior herbis,

Horridior rusco, proiecta uilior alga,

Si mihi non hæc lux toto iam longior anno est,

It domum pasti, si quis pudor, ite iuueni. Cor.

4 Muscosi fontes, & somno mollior herba,

D iij Et

Di stribu-
tio cum
amplifica-
tione.
Locus ar-
rogantiæ:

Decoru.

Votum.

Insinua-
tio.

Relatio
dissimi-
lium.

Inuersio.

50744.

A loco.

Consulta
tio.

Hyalla-

ge.

Epilogus

Exordij.

P. VIR. MARONIS

Et quæ uos rara uiridis tegit arbutus umbra,
Solstitium pecori defendite: iam uenit æstas
Torrída, iam leto turgent in palmite gemmæ. Thy.
Hic focus, & tædæ pingues, hic pluribus ignis
Semper & assidua postes fuligine nigri.

5 Hic tantum Boreæ curamus frigora, quantum
Aut numerū lupus, aut torrentia flumina ripas. Cor.
Stant & iuniperi, & castaneæ hirsutæ.

Strata iacent passim sua quæq; sub arbore poma.

6 Omnia nunc vident. at si formosus Alexis
Montibus his abeat, uideas & flumina sicca. Th.
Aret ager, uitio moriens sitit æcris herba.

Liber Pampineas inuidit collibus umbras.
Phyllidis aduentu nostræ nemus omne uiuebit.

Iupiter & leto descendet plurimus imbri. Cor.
¶ Si mihi non hæc &c. Decorum amanti, odit uerus
amor, nec patitur moras. ¶ Aut numerum lu. ¶ Similitu
do, & est prouerbiu.

7 Populus Alcideæ gratissima, uitis Iaccho,
Formosæ myrtus Veneri, sua laurea Phœbo.

Phyllis amat corylos: illas dum Phyllis amabit,
Nec myrtus uincet corylos, nec laurea Phœbi. Th.

Fraxinus in syluis pulcherrima, pinus in hortis,
Populus in fluuijs, abies in montibus altis,

Septius at si me Lycida formosæ reuifas,
Fraxinus in syluis cedit tibi, pinus in hortis. Mel.

Hæc

Descri-
ptio æsta-
ris.
Antithe-
sis.

Descri-
ptio au-
tumni.
Descri-
ptio Veris

Distribu-
tiones.

ANNOTATIONES EOBANI HESS.

Hæc memini, & uictum frustra contendere Thyrsim,
Ex illo Corydon Corydon est tempore nobis.

Epilogus
αντ'ιστη. i.
intentio.

F I IN ECLOGAM SEPTIMAM
Annotations Eobani Hessi.
Fortè sub arguta confed.) Theocritus in Bucolia-
stis Idyl. 6.

Δαμοίτας κ' Δάφνις ὁ Βούκολος εἰς ἓνα χωρὸν
τῶν ἑγγύλων ποτ' ἄρατε συνάγαγον & c.

Pastores duo Dametas & Daphnis Arate
Compulerant armenta simul & c.

2 Ambo florentes.) Theocritus Idyllio 5.

ἄμφω τῶν ἡτικν πωρῶταρχω, ἄμφω ἀνάθω

ἄμφω σφιδάεν Διδασκίμω, ἄμφω ὁδίν.

Ambo atate pares tenera, flauentibus ambo
Crinibus, & pulchro docti contendere uersu.

3 Ecce sacra resonant.) Theocritus ἐρ' ὁδοιποροῖς,

ὡδ' καλῶν βομβεῦντα ποτισμάνια μελίωσι

Suauibus hic resonant apiaria mellea bombis.

Idem uersus est & in Thyrside.

4 Hic tantum Boreæ.) Theocritus in Nomeo:

τῆς δὲ θέρους φέρονται ἐγὼ τῶσιν μελιδαίνοι,

ὁσων ἐρᾶντι πατρός μύθων καὶ μητρὸς ἀκούειν.

Torrída ego æstatis tam curo tempora sicca

Quantum uerba iuuat natos audire parentum.

5 Muscosi fontes &c.) Theocritus Idyl. 8.

κρᾶναι καὶ βοτάνων εὐκλειρῶν φυτῶν & c.

Fontes & uegetæ plantatio nobilis herbæ & c.

6 At si form. Alexis.) Ibidem.

πάντα ἕαρ, πάντα δὲ νομοί, πάντα δὲ γαλακίως

δοῦατα πλήθοςιν καὶ τὰ νέα τρέφεται.

ἔνθ' ἂ καλὰ πᾶσι ἐπιτίσεται, αἰδ' ἂν ἀφίερται,

χ' ὦ ποιμᾶν ξυρὸς τινὸς χ' αἰ βοτάνου.

Omnia tunc uernant, tunc omnia pascua florent,

Omnia plena boues ubera lactis habent,

D V Cum

P. VIR. MARONIS

Cum uirgo huc formosa uenit, postquam in illa recessit,
Flaccescunt herbae pastor, & omne pecus.
Eadem similitudine est, & sequens locus.

7 ^{λεύκων ἀπέριδος ἠπείρι τρυφῆ:}
Populus Alcide gratissima & c.
Herculi sacram populum esse. Locus extat in Pharmaceutria, hoc est Idyl. 2.

ARGUMENTVM.

Ecloga in primis obseruanda, cum propter affectus qui frequentes in hac sunt, tum etiam propter Pharmaceutriam, quae pars Geomantiae est. Habet enim prior pars huius Eclogae conuersionem amatoris decepti, posterior ueneficia, quibus mulier quae piam mentem amatoris peruertit. Estque haec pars Theocriti.

ECLOGA OCTAVA PHARMAECCUTRIA. Damon, Alpheisibaeus.

Pastorum musam Damonis & Alpheisibaei,
Immemor herbarum, quos est mirata iuuenca
Certantis, quorum stupefacta carmine lynces,
Et mutata suos requierunt flumina cursus,
Damonis musam dicemus, & Alpheisibaei.

¶ Damo. ἡ παράληξις, id est resumptio seu repetitio.

Tu mihi seu magni superas iam saxa Timaei,
Siue oram Illyrici legis aequoris, en erit unquam
Ille dies, mihi cum liceat tua dicere facta?
En erit, ut liceat totum mihi ferro per orbem,
Sol: Sophocleo tua carmina digna cothurno.
A te principium, tibi desinet, accipe iussis
Carmina caepa tuis, atque hanc sine tempora circum

Inter

BUCOLICA ECLOGA VIII.

Intey uictrices hedera tibi serpere lauros.
Frigida uix caelo noctis decesserat umbra,
Cum ros in tenera pecori gratissimus herba est,
Incumbens tereti Damon sic coepit oliuae.
Nascere, praequam diem ueniens age lucifer alnum,
Coniugis indigno Nysae deceptus amore
Dum queror, & diuos (quanquam nil testibus illis
Profeci) extrema moriens tamen alloquor hora.

Incipe Menalios mecum mea tibia uersus.

Menalus, argutumque nemus, pinosque loquenteis
Semper habet: semper pastorum ille audit amores,
Panaque, qui primus calamos non passus inertes.

Incipe Menalios mecum mea tibia uersus.

2 Mopso Nysa datur, quid non speremus amantibus?
Iungentur iam gryphes equis, auoque sequenti
Cum canibus timidi ueniunt ad pocula damnae,

¶ En erit & c.) Optat prius, deinde confirmat. ¶ Mopso Nysa da.) Redit ad narrationem, & est Emphasis in dictionibus. uide Erasmus.

Mopse nouas incide faces, tibi ducitur uxor.

3 Sparge marite nuces, tibi deserit Hesperus Oetam.

Incipe Menalios mecum mea tibia uersus.

O digno coniuncta uiro, dum despicias omnes,

5 Dumque tibi est odio mea fistula, dumque capellae,

Hirsutumque supercilium, prolixaque barba:

Nec curare deum credis mortalia quenquam.

Narratio est à temporis descriptione

Da.

Propositio.

Epitome.

Quin. li. 9

Ironia.

Stoicorum opinio.

Propositio.

in loco.

continua-
tio sui.

Allegoria

P. VIR. MARONIS

Incipe Menalios mecum mea tibia uersus.

A tribus
se com-
mendat.

6 Sepibus in nostris paruam te roscida mala,
Dux ego uester eram, uidi cum matre legentem.
Alter ab undecimo tum me iam coeperat annus
Iam fragileis poteram à terra contingere ramos,

A tempore.

7 Ut uidi, ut perisat me malus abstulit error:
Incipe Menalios mecum mea tibia uersus.
8 Nunc scio quid sit amor, duris in cotibus illum
Ismarus, aut Rhodope, aut extremi Garamantes,
Nec nostri generis puerum, nec sanguinis edunt.

Ab origi-
ne uitupe-
rat amo-
rem.

Incipe Menalios mecum mea tibia uersus.
Sæuus amor docuit natorum sanguine matrem
Commaculare manus, crudelis tu quoq; mater,
Crudelis mater magis, an puer improbus ille?
Improbis ille puer, crudelis tu quoq; mater.

Dilemma

Incipe Menalios mecum mea tibia uersus.

¶ O digno coniu.) Antiphrasis, & est insultatio. ¶ Uidi ut.) ἐπιφώνημα, & est amoris definitio, in super-
abiectione nascitur amor. ¶ Sæuus amor.) A crudelitate &
rebus gestis.

Admira-
tio.

9 Nunc & oues ulro fugiat lupo, aurea dura
Mala ferant quercus, narcisso floreat alnus.
Pingua corticibus sudent electra myrica.
Certent & cygnis ulula, sic Tityrus Orpheus,
Orpheus in syluis, inter delphinas Arion.

παλαιαία.

Incipe Menalios mecum mea tibia uersus.

Omnia

BUCOLIC. ECLO. VIII.

Omnia uel medium fiant mare, uiuite syluæ.

Hipoty-
posis.

10 Præceps aeris specula de montis in undas
Deserat, extremum hoc munus morientis habeto.

Desine Menalios, iam desine tibia uersus.
Hæc Damon, uos quæ responderit Alpheisibæus,
Dicite Pierides, non omnia possumus omnes.

Transitio
ὑπομνή.

Al.

11 Effert aquam, & molli cinge hæc altaria uitta,
Verbenasq; adole pinguis, & mascula thura,
Coniugis ut magis sanos auertere sacris
Experiar sensus, nihil hic nisi carmina desunt.

12 Ducite ab urbe domum mea carmina, ducite Da-
carmina uel cælo possunt deducere lunam. (phn
Carminibus Circe socios mutauit Ulyssi.

Vis incan-
tationis.
Ab exem-
plo.

Frigidus in pratis cantando rumpitur anguis.
¶ Nunc & oues.) Oportet contraria, consimilis paræmia
est, Ceruus canes trahit. ¶ Pinguis cor.) Syllogismus ex
propositione, assumptione & conclusionem. ¶ Oia uel me.)
Summam ostendit desperationem, à quinq; scopulis de fili-
te in fluctus. Vide paræmia apud Eras. ¶ Carmina uel.)
Vide prouerbiū, In tuum ipsius malum lunam deduces.

Ducite ab urbe domū mea carmina, ducite Daphnin.
Terna tibi hæc primum triplice diuersa colore

Ter apud
Erasmum
in Chilia-
dibus.

16 Licia circundo, terq; hæc altaria circum
Effugiem duco, numero deus impare gaudet. (phn
Ducite ab urbe domum mea carmina, ducite Da-

17 Necte tribus nodis ternos Amarylli colores: (sto.
18 Necte Amarylli nodos, & Veneris dic uincula ne-
Ducit

ANNOTATIONES EOBANI HESS.

Carpere montibus, ipse uix dux fidus habebat.
Traduximus hunc locum alijs copiosius, quem habet
in Idyllijs nostris in Euryto.

7 Ut uidi, ut perij, Theocritus in Pharmaceutria.
ὡς εἶδον, ὡς ἐμάνην, ὡς μου περιέθυμις ἰάφθη

Uidi, ut perij, miseræ ut mihi peridita mens est.

Et in Comaste:

ὡς ἐμάνην, ὡς ἐς βαθὺν ἄλλειτ' ἔρωτα:

Uidi, perij, profundumque hausit amorem.

Loquitur de Atalanta.

8 Nunc scio quid sit amor. Theocritus in Comaste.

ὡς νῦν τὸν ἔρωτα, βαρὺς θεός, ἢ ῥά λεαίνης

ὡς νῦν τὸν ἔρωτα, βαρὺς θεός, ἢ ῥά λεαίνης

Nunc scio quid sit amor, numen graue, scilicet illum.

Nutriti in syluis mater, sæuæque Leænx

Præbuerunt mammas.

9 Nunc & oues ultro. Theocritus in Thyrside.

νῦν ἴα μὲν φορέοιτε βάτοιο, φορέοιτε δ' ἄκανθα,

ἃ δὲ καλὰ νάρκισσος ἐπ' ἀρεινθοῖσι κομάσσει,

πάντα δ' ἐναλλα γένοιτο, καὶ ἃ πίτυς ὄχνας ἐνέικει,

Δελφίς ἐπιθνήσκει, καὶ τὰς κύνας ἄλλα φθῆλαι,

καὶ ἄξ' ὀρέων τοῖ σκώπαι ἀνδρῶσι γαρύσαντο.

Quod fere est huiusmodi

Nunc uiolis florete rubi, nunc mollis acanthus,

Nunc etiam pulchro Narcissi flore comantes

Iuniperique breues, pugnantia factibus edant

Omnia natius, ferat hæc pyra mollia pinus,

Nunc timidæ catulos agitent in retia ceruæ,

Siridula uocali Philomelæ noctua certet

Dum perit extinctus crudeli funere Daphnis.

10 Præcepta æræ specula. Theocritus in Comaste.

τὰν βουτῶν ἀποδύεις κήματα τῶνα ἀλευμαῖς

Quod est,

Infiliam fluctu abiecta ueste profundus.

καὶ ἐν τοῖς ὀδοῖσπροις.

ἢ κατὰ τῶνα

ANNOTATIONES EOBANI HESS.

τὰς πέτρας ὡς ἄνθρωποι μανῆς ἐς κρᾶθιν ἀλοῖμαν.

Id est: Aut ego præcepta,

De rupe infiliam subiectum in Crathidis amnem

11 Effer aquam. Simile est principium Theocriti
Pharmaceutriæ.

καὶ μοι ταῖς δάφνας, φέρε θύσυλι. πᾶ δὲ τὰ φίλτρα,

εἰς τὸν τᾶν κελύβαν φοινικῶν οἶος ἄλω.

Id est:

Hæc iauros, hæc mista fer huc age Thessili phile

Atque hæc purpureæ tege pocula uellere lanæ.

12 Ducite ab urbe. Versus intercalaticus est. imita-

tionem Theocriti, qui duos habet, quorum est primus:

ἤρξ' ἔλκε τὸ τῶνον ἐμὸν ποτὶ Δῶμα τὸν ἄνδρα.

Iynx redde domum retrahens, mihi redde maritum.

Vbi notandum obiter, quod Seruius τῆρ' ἕστα interpretat

tur turbinem. Alii uiculam aiunt esse, quæ Latine dic

tur motu cilla, quæ in ueneficis utantur maleficæ.

13 Necte Amarylli nodos, &c. Simile est hoc Theocriti.

πάσ' ἅμα καὶ λήγ' ταῦτα, τὰ Δελφίδος ὄσια πάσῳ.

Sparge simul dicens, hæc spargo Delphidis ossa.

14 Limus ut hic durefcit:

ὡς τοῦτον τὸν καρὸν ἐγὼ σὺν Δαίμονι γαίῳ

καὶ γαίῳ τ' ὑπ' ἔρωτος ὁ μόνδιος ἀντίκ' Δελφίς.

Hæc ut agente Dea flamma mihi cera liquefcit,

Sic in amore meo, liquefcit Delphis & c.

15 Daphnis me malus urit.

Δελφίς ἐμ' ἀνίασεν, ἐγὼ δ' ὡς Δελφίς δάφναν

Exuro.

16 Terque hæc altaria. Est & apud Theocritum hoc

de ternario.

εἰ τρεῖς ἀποσπένδω καὶ τρεῖς τὰς πότνια Φωνῶ.

Nunc ego ter libo, ter & hæc bona carmina dico.

17 Has olim exuuias.

τιῶν τ' ἀπὸ τᾶς χλῆνας τὸ κράσπεδον ὄλισσε Δελφίς.

ὡς ἐγὼ νῦν τίλλωσα κατ' ἀγρίῳ ἐν πυρὶ βάλλω.

ANNOTATIONES EOBANI HESSI

Perfidus hanc Delphis de chæna perdidit oram,
Hanc ego nunc uellens duro infero protinus igni.

18 Has herbas, atq; hæc) Simile est Theocriti.
τῆς δὲ ἐν κίσα παρὰ φάρμακα φαρὰ φιλῶσεν
ἀερίων ἀσπίων παρὰ ξύνο μαθίον.

Talia tamq; potentia pharmaca cista recludit
Hæc mea, ab Assyrio didierquæ cuncta magistro.

19 Et Hylax in limine latrat.) Theocritus:
νῦν δὲ μιν δὴ πτόλι δρίοντα &c.
Sed in urbe latratibus edunt
Nunc mihi signa canes &c.

ARGUMENTVM

Hæc Ecloga referta est querelis, cum enim Virgilius
favore Cæsaris agros suos Mantuanos recepisset & iam
proficisceretur repetitum agros, propemodum occisus
est à Centurione, mandat igitur procuratoribus ut a
gros tueantur, sed habita ratione temporis id quod in
hæc Ecloga conqueritur.

ECLOGA NONA, MOERIS.

Lycidas, Moeris.

Expolitio

Quò te Moeri pedes?
an quo uia ducit in urbem?

O Lycida uiui peruenimus, aduena nostri,

Quod nunquam ueriti sumus, ut possessor agelli

¶ Quo te Moeri.) A querimonia & est modus loqueri
di ruficano pastori uehementer quadrans. ¶ O Lycida
uiui.) Pathos est ab eo quod est præter opinionem, ois
ditq; diuturniorem uitam nocere.

Diceret, hæc mea sunt, ueteres migrate coloni:

Nunc uicti tristes, quoniam fors omnia uersat,

Hos illi (quod nec bene uertat) mittimus hoedos.

Ly
Certe

P. VIR. MARONIS

Certe equidem audieram, qua se subducere colles

Incipiunt, molliq; iugum demittere cliuo,

Vsq; ad aquam, & ueteris iam fracta cacumina sagi.

Omnia carminibus uestrum seruasse Menalcam. Mœ.

Audieras, & sama fuit: sed carmina tantum

Nostra ualent Lycida, tela inter Martia, quantum

Chaonias dicunt aquila ueniente columbas.

Quod nisi me quacunq; nouas incidere lites

Ante sinistra caua monuisset ab illic cornix,

2 Nec tuus hic Moeris, nec uiueret ipse Menaleas. Ly.

Heu cadit in quenquam tantum scelus, heu tua nobis

Pene simul tecum solatia rapta Menalea.

Quis caneret nymphas? quis humum florentib. herbis

Spargeret? aut uiridi fontes induceret umbra? AB

Vel quæ sublegi tacitus tibi carmina nuper,

Cum te ad delicias ferres Amryllida nostras.

3 Tityre dum redeo (brucis est uia) pasce capellas,

Et potum pastas age Tityre, & inter agendum

Occursare capro, cornu ferit ille, caueto.

Imò hæc, quæ Varo necdum perfecta canebat.

¶ Nunc uicti tri.) Quid nisi uictis dolor, Paræmia est

¶ Nostra ua) Nulla enim honesti ratio est apud Mauor

nos. Cicero inter arma filel &c. Nulla fides pietasq; uia

is qui castra sequuntur.

Vare tuum nomen, superet modo Mantua nobis,

Mantua u.e miseræ nimum uicina Cremonæ,

E ij CANA

Topogra
phia.

Locus cõ
munis.

Pathos &
est magna
exaggera
tio scele
ris.
Distribu
tio.

Distribu
tio.

Allusoria

P. VIRGI. MARO.

Notatio. Cantantes sublimē ferent ad sidera cygni.
 Anaphora. Sic tua Cyrenas fugiant examina taxos,
 Ab auctoris fides. Sic cythiso paste distendent ubera uaccae
 § Incipe si quid habes, & me fecere poetam
 Pierides, sunt & mihi carmina, me quoque dicunt
 Vatem pastores, sed non ego credulus illis.
 Nam neque adhuc Varo uideor, nec dicere Cinna (Mœ.
 Paromia. 6 Digni, sed argutos inter strepere anser olores.
 1d quidem ago, & tacitus Lycida mecum ipse uoluto,
 Attentio. Si ualeam meminisse, neque est ignobile carmen
 Huc ades o Galatea, quis est nam ludus in undis?
 Hic uer purpureum, uarios hic flumina circum
 Fundit humus flores, hic candida populus antro
 Imminet, & lenta texunt umbracula uites.
 Commen- Huc ades, insani feriant sine littora fluctus.
 datio ter- 7 Huc ades, insani feriant sine littora fluctus.
 rz. Quod, quae te pura solum sub nocte canentem
 Audieram numeros meminisse, si uerba tenerem. Mœ.
 Narratio. Daphni quid antiquos signorum suspicis ortus?
 Ecce Dionaei processit Caesaris astrum,
 Astrum, quo segetes gauderent frugibus, & quo
 Duceret apricis in collibus uua colorem.
 Insepe Daphni pyros, carpent tua poma nepotes.
 ¶ Nam neque. Arguit a iudicio illorum qui sunt Poet
 tz. ¶ Duceret apricis) Ducere colorem cyn farbgewuyn
 nen, quae locutio Fabio familiaris est.
 Omnia fert etas, animum quoque saepe ego longos

Canit

BUCOLIC. ECLO. IX.

Cantando puerum memini me condere soles.
 Nunc oblita mihi tot carmina, uox quoque Mœrim
 8 Iam fugit ipsa, lupi Mœrim uidere priores.
 Sed tamen ista satis, referet tibi saepe Menalcas. Ly.
 Causando nostros in longum ducis amores.
 Et nunc omne tibi stratam silet equor, & omnes
 ¶ Aspice iuuentosi ceciderunt murmuris aure.
 9 Hinc adeo media est nobis uia, namque sepulchrum
 Incipit apparere Bidnoris, hic ubi densas
 Agricola stringunt frondes, hic Mœri canamus,
 Hic haedos deponere, tamen uenimus in urbem.
 Aut si nox pluuiam ne colligat ante ueremur,
 Cantantes licet usque (minus uia laedet) camus.
 Cantantes ut eamus, ego hoc te fasce leuabo. Mœ.
 Desine plura puer, & quod nunc instat agamus:
 Carmina tum melius, cum uenerit ipse, canemus.

Paromia est.

Ab opportuno.

Comes facundus in uia pro uehiculo est. Diastole.

IN ECLOGAM NONAM.

ANNO. E. O. B. A. HESSI

Q 1 Vo te Mœri pedes? Theocritus & Theophrastus:
 σιμικήδα πῶς αὐτὸ μισαμίγειν πόδας ἴλααι
 Quod est.

Simichida quod te ducit uia tempore, quo nunc,
 Sol medium caeli curru ferit igneus orbem?
 2 Heu cadit in. Per Menalcam hac Ecloga Virgilium
 intelligimus, cuius ab Arrio Centurione penes inrerfe-
 sti periculum hic auersatur. Quod & ἀλλυγορὰς ex-
 pressit Ecloga tertia.
 Pareite oues nimum procedere, non bene ripae
 Creditur: ipse aries etiam nunc uellera siccata.

E in Cum

IN P. VIR. MARONIS BV.

Cum saluti illi fuisset propinquitus Mintiæ annis, in quam ille se præcipitem immiserat.

3 Tityre dum redeo.) Libet hoc loco adscribere uerba Auli Gellij ex nocturno atticarum lib. 9. cap. item. 9. ut cum his appareat quis sit modus uerba Græca in Latinas uertendi sententias, mihi quoq; in his Theocritici, alijsq; uertendis paratior uenia habeatur, si non omnia statim, nec ad uerbum nec ad numerum uersuum reddidero. Verba Gellij sunt huiusmodi:

Quando ex poematis Græcis mutandæ, uertendæq; sunt insignes sententiæ, non semper aiunt enitendum, ut omnia uerba omnino in eum, in quem dicta sunt, modum uertamus. Perdunt enim gratiam pleraq; si quasi inuita & recusantia uolentius transferantur. Scite igitur & confyderate Virgilium cum aut Homeri, aut Hesiodi, aut Apolloni, aut Partheni, aut Callimachi, aut Theocriti, aut quorundam aliorum locos effingeret, partem reliquit, alia expressit. Sicut nuperrime apud mensam cum legerentur utraq; simul Bucolica Theocriti & Virgilij, animaduertimus reliquisse Virgilium, quod Græcum mire quàm suauis est. Verti autem neque debuit, neque potuit. Sed enim quod supposuit substituitq; pro eo quod omiserat, non abest, quin iucundius Iepidiusq; sit. βάλλα καὶ μάλοισι τὸν ἄιπολον &c. Verum hunc locum nos supra Ecloga tertia exposuimus.

Subdit uero Gellius:

Illud quoq; alio in loco animaduertimus caute omisissum, quod inest græco uersu dulcissimum.

τίτυρε ἔμιν τὸ καλὸν πεφύλακται βόσκει τὰς αἴγας,
καὶ ποτὶ τὰν κρήναν ἄγει τίτυρε, καὶ τὸν ἑνόρχαν
τὸν κλισίον κνάκωνα φυλάσσει μὴ τιμωρῆσθαι.

Hi uersus sunt in Comaste Theocriti, quos Gellianorum locorum interpretes, qui quis is fuit, in hunc modum Latinos f. cit.

Pasce adamate mihi pulchre has heus Tityre capras,
Et potum ad fontes age Tityre, sed coleatum

Hunc

ANNOTATIONESEOBANI HE 33.

Hunc astrum rufumq; caue, ne cornua uibret.

Nos cum totum Idyllion sicut & alia pleraq; uerteremus, sic expressimus inter alia:

Heus age nostras.

Chare mihi ante alios mi Tityre pasce capellas,
Viciniq; fatis pastas age fontes ad undam.

Hunc Libycum tamen & coleatum, uelleris albi

Obserua ne te cornu feriente lac cessat.

+ Cantantes sublime.) Ad hunc locum alluisse existimo omnibus modis doctissimum uirum Erasmi Roterodami eo carmine, quod duabus Tragædis Euripidis Hecubæ, & Iphigeniæ à se uersis proposuit, quod ipsam, quia est non solum elegantissimum, uerum etiam his temporibus aptissimum, uisum est, ex maxima sui parte, neq; enim attinet totum, adscribere.

Est uero huiusmodi:

Scite Poetas doctos appellat Maro
Cygnos Guilielme præsulum eximium decus.

Res mira dictu, ut cuncti consensu nouo
Vati atq; olori congruant diuinitus.

Niueus utriq; candor, alter lacteis

Plumis, amico candet alter pectore.

Musis uterq; gratus ac Phæbo facer,

Et Iympidis uterq; gaudet amibus,

Ripis adæque uterq; gaudet herbidis,

Pariter canorus uterq;, tum potissimum

Vicina seram mors senectam cum præmit.

Sed, qui tenent arcana naturæ, negant

Audiri olorem ni sonent fauonni.

Ni ergo mirum barbaro hoc si sæculo

Canorus olim, obmutuit uatum chorus:

Cum tot procaces undiq; obstrepat Notii

Boreæq; tristis inuidorum & pinguium

Nulli fauentum prouocent Fauonni.

Quid uerius dici potuit in mores horū temporum, in quibus ut nullus ferme habetur ingenij honor, ita misere & magna cum futurorū hominū clade iacent recta su-

E iij dis,

IN P. VIR. MARONIS BV.

dia, nisi quod paucis adhuc in locis (de Germanis lo-
quor) languidas uoces trahit, in alijs uelut reuiuiscunt.
Vna Vuittenberga ad Alhim munificentia ac sapientia
optimorum principum felicis recordationis Friderici
nuper, nunc uero ipfius fratre germano Ioannis Rom-
imp. Electorum und cum optima spei filio Ioanne Frie-
derico, studio uero & industria, in primis doctissimi uir-
ri Philippi Melanchthonis, uelut communi clade colla-
betem, in Germania omnium bonarum disciplinarum
statum sustinuit, & non solum ipsa sustinuit, uerum etiā
in alias urbes rectorum studioforum professores misit.
Taceo, quanta cum laude illustris Hessorum princeps
Philippus Marpurgi nuper scholā publicam conductis
ad eam rem liberalibus stipendijs trium linguarū & opti-
marum omnium artium professoribus instituerit. Hoc
silentio transire non possum, nec debeo, quod magnifi-
cus ac sapientissimus Senatus Nurenbergenfis accitis d
Vuittenberga Philippo Melanchthone, cuius auspicijs ea
res tantum ordiretur, Ioachimo Camerario Græcarum
ac Latinarum literarum, Micalo Rotingo Rhetoricæ
ac Theologicæ, Ioanne Schonero d Bambergæ, rerū ma-
thematicarum, Ioanne Boscensteno, Hebraicarum li-
terarum, me quoq; ab Erphurdia, utinam tanta laude
non fraudanda, Poeticæ disciplinæ professoribus hoc bi-
ennio scholam eam instituit, cuius fructus & utilitas nō
ad suos tantum ciues, uerum & ad longe distitos homi-
nes sit aliquando peruentura, ut in hac urbe politica-
rum rerum disciplina ex omnibus Germanicæ ciuitati-
bus unicum laudem, ac præcipuam gloriam iam dudum
omnium mortalium consensu obtinente, etiam non de-
futura eruditionis fundamenta iacta uideantur.

Verum hæc ego nō eram scripturus, nisi Erasini car-
minis argumentum in hoc me diuerticulum uelut abri-
puisset de spacio. Nunc ad institutum redeo. Extrat apud
Politianum eadem cygnorum & poerarum cōparatio
Epistolarum lib. 7. Quam Erasmus multo fecit elegan-
tiorē, quod & carmine lepidissimo expressit, & ad tem-
porum

ANNOTAT. EOBANI HESS.

porum mores uerissime accommodauit.

5 Et me fecere poetam.

6 Digna, sed argutos.

Theocritus in Thalyfistis.

ὅτι γὰρ ἐγὼ μοισῶν καπυρὸν σῆμα κῆρυκ
πάντες αἰοῖδ' ἄριστον, ἐγὼ δὲ τις οὐ ταχυπυθῆς
οὐδ' ἄλλ', οὐ γὰρ ποῖ κατ' ἐμὸν νόον. οὐτε γὰρ ἐδῶλον
σικελίδαν νῆμιον ἐν σάμῳ, οὐτε Φιλίτῳ
ἄειδον, βατραχὸς δὲ ποτ' ἀκρίδας ὄστις ἐρίσθω.

Quos ita reddimus,

Et mihi blandiloquum dedit os in carmine Musa,
Et me pastores cuncti dixerē Poetam,
Optima qui cantem. Sed non ego credulus illis
Iudice me, nec enim Siculum deuicero uatem
Qui Samon incoluit, nec Coi pulchra Philetæ
Carmina, sed uolucres tanquam si rana locustas
Sic ego sic certo doctos superare Poetas.
7 Huc ades, infani.) Theocritus in Cyclope.

τὴν γλαυκὴν δὲ θάλασσαν ἴα ποτ' χίρσον ἐρεχθῶν.

Nos inter alia sic:

Interea glauci feriant sine littora fluctus.

8 Lupi Mærim uidere priores) Senfum hunc inuer-
tit Theocritus Idyllio 8, quod inscribitur, κυνίσκος ἔρωσ,
ἢ οὐθεξῆ λυκομῆσις, Erasmus in prouerbio, Lupi illū prio-
res uidere, sic uertit,

Edere non poteris uocem, lupus est tibi uisus.

9 Hinc a deo media. Incipit apparere Bianoris, &c.

Theocritus in Thalyfistis:

ὄνπω τὰν μισάταν ὄδον ἀνυμῆς, οὐ δὲ σῆμα
& μῦρ ἢ βρασίλα κατεφαίνετ' &c.

Nec dum fortē uiam mediam confecimus, & nec
Apparebat adhuc Brasiliæ sublime sepulchrum.

ARGUMENTVM.

Gallus eximius Poeta fuit & inter amicos Cæsaris
primo habitus, postea cum uenisset in suspicionē, quod
contra eum coniuraret, occisus est. Hic adamauit Cythe
E V ridem

P. V. M. MANTVANI

ridem meretricem, quæ spreto Gallo, Antonium eury-
tem in Galliam est secuta, propter quod dolorem Gallo
nunc uidetur consolari Virgilius.

ECLOGA DECIMA
GALLVS.

Inuocatio
cuius pro-
positione.
Admira-
tio.

EXtremum hūc Arethusa mihi cōcede laborem
Pauca meo gallo, sed quæ legat ipsa Lycoris,
Carmina sunt dicenda neget quis carmina Gallo?

Sic tibi cum fluctus subter labère Sicanos,
Doris amara suam non intermisecat undam.

Incipe, sollicitos Galli dicamus amores,

Dum tenera attondent simæ uirgulta capelle.

Non canimus surdis, respondent omnia syluæ.

Ocupar-
tio. & est
prouer-
bium tur-
do canere

2 *Que nemora, aut qui uos saltus habuere puellæ*

Naiades, indigno cum Gallus amore periret?

Nam neq; Parnasi uobis iuga, nam neq; Pindi

Vlla moram secere, neq; Aonie Aganippe.

3 *illum etiam lauri, etiam fleuere myricæ,*

Exaggera-
tio.

Pinifer illum etiam sola sub rupe iacentem

Menalus, et gelidi fleuerunt saxa Lycæi.

Stant et oues circum, nostri non pœnitent illas,

Proposi-
tio.

Nec te pœnitcat pecoris diuine pœta.

A maiore

4 *Et formosus oues ad flumina paut Adonis.*

5 *Venit et upilio, tardi uenere bubulci,*

Vuidus hyberna uenit de glande Menalcas.

Omnia

BVCOL. ECLOGA X.

Omnes unde amor iste rogant, tibi uenit Apollo,

Galle quid insanis inquit, tua cura Lycoris,

Perq; nives alium, perq; horrida castra secuta est.

Venit et agresti capitis Sylluanus honore,

Florentes ferulas, et grandia lilia quassans.

Pan deus Arcadiæ uenit, quem uidimus ipsi

Sanguineis ebuli baccis, minioq; rubentem.

(Quæ nemora.) Increpatio, orditur autem à queri-
monia, ex postulans cum Musis quod ipsum non conso-
lentur.

Et quis erit modus, inquit? amor non talia curat:

Nec lachrymis crudelis amor, nec gramina riuus,

Nec cythiso saturantur apes, nec fronde capelle.

Tristis at ille tamen, cantabitis Arcades inquit,

Montibus hæc uestris, soli cantari periti

Arcades. ò mihi tum quàm molliter ossa quiescent,

Vestra meos olim si fistula dicat amores.

Atq; utinam ex uobis unus, uestriq; fuisset

Aut custos gregis, aut maturæ uinitor uuæ.

Certe siue mihi Phyllis, siue esset Amyntas,

Seu quicumq; furor, (quid tum, si fuscus Amyntas?)

6 *Et nigrae uiole sunt, et uacinia nigra,*

Mecum inter salices lenta sub uite iaceret,

Serta mihi Phyllis legeret, cantaret Amyntas.

Hic gelidi fontes, hic mollia prata Lycori,

Hic nemus, hic ipso tecum consumerer æuo.

Dehorta-
tio.

Descri-
ptio.

γῶμα.
A simili.

πῖσθ.

Obiectio.
Dilutio
per reie-
ctionem.

Inuitat
amicam
à loco.
Epana-
phora.

Nunc

P. VIR. MARONIS

Nunc in sanus amor, duri me Martis in armis
Tela inter media, atq; aduersos detinet hostes.
Tu procul à patria (nec sit mihi credere) tantum
Alpinas ab dura niues, & frigora Rheni
Me sine sola uides ac te ne frigora ledant.
Ab tibi ne teneras glacies secet aspera plantas.

Quintilia
nus lib. 10

Ibo, & Chalcidico quæ sunt mihi condita uersu
Carmina, pastoris Siculi modulabor auena

Tristis at ille.) Fingit Gallum respondentem, ut magis ob oculos nobis ponat hominis insaniam. & Certæ siue mihi.) Inconstantia amatoris.

Certum est in syluis, inter spelæa ferarum

Malle pati, tenerisq; meos incidere amores

Arboribus, crescent illæ, crescetis amores.

Interea mixtis lustrabo Menala Nymphis,

Aut aeres uenabor apros: non me ulla uetabunt

Frigora, Parthenios canibus circundare saltus.

Iam mihi per rupes uideor, lucosq; sonanteis

Ire, libet Partho torquere Cydonia cornu

Spicula, tanquàm hæc sit nostri medicina furoris:

Aut deus ille malis hominum miscere discat,

tam neq; Hamadr yades rursus, nec carmina nobis

Ipsa placent, ipse rursus concedite syluæ.

Non illum nostri possunt mutare labores,

8 Nec si frigidus medijs, Hebrumq; bibamus,

Sithoniasq; niueis hyemis subeamus aquosæ:

Nec si

BVCO. ECLOGA X.

Nec si, cum moriens alta liber aret in ulmo,
Acthiopum uersemus oues sub sydere cancri.

Omnia uincit amor, & nos cedamus amori.

Hæc sat crit diue uestrum cecinisse poetam,

Dum sedet, & gracili fiscellam texit hibisco:

Hierides, uos hæc facietis maxima Gallo,

Gallo, cuius amor tantum mihi crescit in horat,

Quantum uere nouo uiridis se subijcit alnus.

Surgamus, solet esse grauis cantantibus umbra,

Iuniperi grauis umbra, nocent et frugibus umbra.

Ite domum saturæ, uenit heperus ite capelle.

Arboribus, cre.) Consilium damnat ueluti nocitum,
qui ex ea re magis accenderetur.

IN ECLOGAM DECIMAM AN

NOTA. EOBA. HESS.

H Extremum hunc Arethusa.)
Accultima Ecloga amorem Galli celebrat, sed
ita ut à pastoralibus personis, ac comparationi
bus non discedat. Quæ in re maior aliquanto est
adfectuum amantis expressio, dum ipsum inter pasto-
res & pecora, & quasi in solitudine abiectum ac relictum
numina, etiã rusticana et pastoralia consolantur. Quod
totum argumentum ferè sumptum est ex Thyrside, hoc
est, Idyllio primo Theocriti. qui simile omnino tractat
argumentum de suo Daphnide. Præter ea, quæ de hoc
Gallo supra dicta sunt Ecloga sexta, scire etiam conue-
nit poetam fuisse eximium, & Euphorionis poetæ Gre-
ci patria Chalcidensis carmina, in Latinam linguã tran-
stulisse. Amoresq; suos de Cytheride, quã hic poeta Ly-
corim ficto nomine adpellat, scripsisse libris quatuor.
Augusto fuit adeo familiaris, ut primus ab eo præfectu-
ram

Antithe-
sis.

γυαμν,
Epilogus
totius Bu-
colici car-
minis.
παλιδογία

Similitu-
do.

Tapinosis

Parœmia
est, in ho-
stio for-
mosus.

Res age-
turus eris

Decorum

Inconfran-
tia amo-
ris.

Exagge-
ratio.

IN P. VIR. MARONIS BVCO.

ram Aegypti acceperit, postea ab eodem cum in suspi-
 cione in coniurationis contra se uenisset, interfici iussus.
 Hunc Virgilius sic amavit, ut finē quarti Georgicorum
 totum in eius laudibus occuparit, quem locū post sublat-
 um Gallum iussu Augusti, in fabulam Aristæi commu-
 tauit. Hæc ferè Seruius.

Non dissimulat autē in principio huius carminis Po-
 ta minime arrogans, plurima & hic, sicut alibi quoque
 ex Theocrito desumpta, ut illud statim:

3 Quæ nemora.) Theocritus Idyllio primo:

πᾶ ποτ' ἄρ' ἄν' ὄνα δειφνὸς ἐτάμετο, πᾶσι τινανύμφορα:

ἢ κατὰ πινυῶν καλὰ τέμπεα, ἢ κατὰ πίνδα.

ὅν καρ' δὴ ποταμοῦ μέγαν ροὴν ἔχειτ' ἀνάπω,

ὄνα δ' αἰτνας σκοπιὰν, ὄνα δ' ἀκίδος ἠρὸν ὕδαρ.

Quæ nemora, aut qui uos saltus habuere puellæ
 Naiades, indigno cum Daphnis amore periret.

Pulchra ne uos tenuisse putein Peneia tempe!

Num iuga Thessalici Phœbo gratissima Pindie

Nam neq; derinuit placidi uos flumen Anapi,

Non etiam scopuli flamma insuperabilis Aetnæ,

Non sacrum coluisse putein uos Acidis amnem,

3 Illum etiam lauri.) Ibidem,

τῆνον μὲν βῶβ' τῆνον λυκοὶ ὠρύσαντ',

τῆνον χ' ὦ' ἢ δρυμοῦ λίαν ἀνέλιυσ'ε θανόντα.

Quod est,

Illum omnes fœuere fœræ. fœuere lupiçs

Pantheræçs. nec illius impia fentes

Funera syluestres ignorauere leones.

Eundem locum usurpauit supra Ecloga quinta, sed ali-

ter, Daphni tuum &c.

4 Et formosus oues ad flumina pauit.)

ὠρῶν χ' ὦ' δλωνισ ἐπέτ' χ' ἄλλ' ἀλά νομῆτες,

Ipsè etiam formosus oues, nunc pascit Adonis.

5 Venit & upilio tardi.)

ἔστιν εἰ βῶβ' τοὶ πομῆνός, ὦ' πολλοὶ ἠνθον

πάντες

ANNOT. EOBANI HEM

πέντε ἀνιρῶν τιν' ἢ πᾶσι καὶ ἄλλοις ὅσ' ἴσθ' ἔστιν

κῆφ'α, δάφνι τάλαν. ἢ τὸ καίσιον &c.

Pascua linquentes tardi uenere bubulci

Venerunt teneras soliti pauisse capellas,

Omnes unde amor iste rogant, tibi uenit, & ipse

Impiger hortorum custos, dixitq; Priapus,

Daphni miser, quid nam tanto consumeris æstu?

Et solus hic locus ad imitationem Theocriti est factus.

6 Et nigræ uiolæ sunt.) Theocritus in Ergatinis:

κῆφ' δ' ἴον μέλαν ἐντὶ κῆφ' ἄ γράψα ὑδανθῶ.

ἀλλ' ἔμ πασι ἐν ὄρισι σιφάνοις τὰ πρῶτα λίσθησι.

Id est,

Sunt etiam uiolæ florum pars maxima nigræ,

Decolor & rubros Hyacinthos littora signat.

Præcipue tamen hæc in florida ferta leguntur:

3 Nec si frigoribus.) Theocritus in Thalyssis.

ἴσθ' ἄ δ' ὄρων μῆν' ἐν ὄρεισι χίματι μέγιστῃ,

ἔθρον παρ' ποταμὸν τετραμμένῳ, ἐστὶ ἐν ἄρκτου

ἐν δ' ἔσθ' πικρῶτασι παρ' αἰθίοπιασι νομῆοις.

Id inter alia sic uertimus:

Iaceas in montibus alcis

Edonum mediæ sub tempora frigida brumæ,

Culmina qua gelidus Rhodopeia præterit Hebtus,

Fronte pruinosa gelidam conuersus in Arcton.

Cum uero medios sol ardentissimus æstus

Excitat, Aethiopum per prata calentia pascas.

Pani minatur, nisi copiam amari faciat &c.

FINIS.